'नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स'

अर्हत

२८

वर्ष ६, अंक १ | बुद्ध सम्वत् २५६२ | ने.सं. ११३८ बछला थ्व | वि.सं. २०७५ वैशाख १७ स्वाँया पुन्ही

लुम्बिनीस्थित नेपाली शैलीमा निर्मित स्तुप

शैक्षिक सत्र २०७४ मा वागीश्वरीको विद्यार्थी विवरण

[illegible]	[illegible]	[illegible]	कक्षा ११	कक्षा १२	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	८
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
जम्मा	[illegible]	जम्मा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	जम्मा	[illegible]
					जम्मा	[illegible]		

स्नातक तह	संख्या	स्नातकोत्तर तह	संख्या
[illegible]	[illegible]	[illegible]	११
[illegible]	४२	[illegible]	
[illegible]	४२	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	३
[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	८
जम्मा	७११	जम्मा	७०

जम्मा ७८१

जम्मा ३५२७

कुल जम्मा ४३०८

वागीश्वरी माध्यमिक विद्यालय

तौलाछें, भक्तपुर

(खुला निमावि/खुला मावि)

भर्ना खुल्यो

- विविध कारणले नियमित स्कूल जान नपाएका छात्र/छात्रा, युवा, प्रौढहरू का लागि निमावि र मावि खुला विद्यालयमा भर्ना लिईदै छ ।
- खुला निमाविमा कक्षा ६,७ र ८ को कोर्ष २ वर्ष हरेक दिन साँझ २ घण्टा पढाइन्छ भने खुला माविमा कक्षा ९ र १० को कोर्ष वर्षमा ३४ वटा सम्पर्क कक्षामा पढाइन्छ ।

दिउँसो कामकाजमा लागी पढाइ चालु राख्न चाहनेले आजै सम्पर्क राख्नुहोस् ।

सम्पर्क तथा थप जानकारीको लागि :-

☎: ६६१०२७०, ६६२०२७०, ६६१४३९१, ६६१३०४१

वागीश्वरी मावि तथा कलेज

कमलविनायक-९ भक्तपुर

☎: ६६१०२७०, ६६१४३९१, ६६१३०४१, ६६१८३१९

शुभकामना

२५६२ औं बुद्ध जयन्तीको शुभ उपलक्ष्यमा समस्त ग्राहक, व्यवसायी तथा शुभेच्छुकहरूमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

श्री महामञ्जुश्री गुरु गुठी संस्था

श्री महामञ्जुश्री ज्यासःपसः

महामञ्जुश्री ज्वेलरी एण्ड इन्टरप्राइजेज प्रा.लि.

अग्रिम बुकिङ्ग खुला ।
भक्तपुर नगरपालिका वडा नं. ७
इनाचोटोलस्थित नासद्यः मन्दिरसँगै
वाणिज्य बैंक, पर्यटन व्यवसाय, उड
कार्भिङ्ग सोरुम, थांका पेन्टिङ्ग सोरुम,
रेष्टुरेण्ट आदि व्यवसायको लागि उपयुक्त
क्षेत्रको अग्रिम बुकिङ्ग खुलेको छ ।

हार्दिक शुभकामना

विश्व शान्तिका महानायक महामानव गौतम बुद्धको २५६२ औं जन्म, सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण दिन वैशाख पूर्णिमा 'स्वाँ या पुन्ही' को शुभ उपलक्ष्यमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

अरनिको कन्सल्टेन्सि

च्याम्हासिंह, भक्तपुर, मो.नं. ९८५११८८९८२

अर्हत

त्रैमासिक

वर्ष ६ | अङ्क १ | पूर्णाङ्क २८ | नेसं.११३८

शक सं. १९४० | २०७५ वैशाख १७ | बुद्ध सं. २५६२

सल्लाहकार
रत्नसुन्दर शाक्य
चन्द्रबहादुर उलक

सम्पादक / प्रकाशक
उद्धव सुजखु

बौद्ध दर्शन अध्ययन समाजको
सहयोगार्थ प्रकाशित

बजार व्यवस्थापन तथा वितरण
गोपीकृष्ण प्रजापति
बालमुकुन्द बासुकला

विज्ञापन संकलक
लक्ष्मीप्रसाद रंजित

कम्प्युटर
सिद्धि डिजाइन डेस्कटप सर्भिस
फोन - ६६१९१०७

मुद्रण
भिजन अफसेट प्रिन्टिङ्ग प्रेस प्रा.लि.
बानेश्वर, काठमाडौं
Email: arhattraimasik@gmail.com

सहयोग रु. ४०।-

सम्पादकीय

आज वैशाख पूर्णिमा हो। आजकै दिनमा महामायाको कोखबाट सिद्धार्थ जन्मेको थियो। त्यही सिद्धार्थले आफ्नो व्यक्तिगत जीवनलाई पन्छाएर समाजमा व्याप्त दु:ख-ब्याधि अन्तको लागि कष्टपूर्ण चिन्तन, मनन र अध्ययन गर्दै सम्बोधिलाभ अथवा बुद्धत्व प्राप्त गरेको दिन हो भने विश्वशान्तिको लागि सक्रिय हुँदै ८० वर्षको उमेरमा महापरिनिर्वाण भएको दिन पनि आजै हो। त्यसकारण आजको दिन 'त्रिसंयोगयुक्त' पवित्र दिन हो। बुद्ध संवत् २५६२ औं बुद्ध जयन्तीको अवसरमा सम्पूर्ण पाठकवर्गमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

विश्व शान्तिका अग्रदूत महामानव गौतम बुद्धको मध्यममार्गी विचार विश्वमा फैलिसकेको जगजाहेर छ। हजारौ वर्षसम्म पनि बुद्धका शिक्षाहरु जीवन्त भइरहनु मानव जातिको लागि गौरवको कुरा हो। वर्तमान विश्वका निम्ति बुद्धको शिक्षा झन अपरिहार्य भएको अनुभव बौद्ध दर्शन अध्ययन समाजले गरेको छ। समाजमा व्याप्त असमानताले दु:ख र पीडा निम्त्याउँछ। त्यही दु:ख सहन नसकेर मान्छेले विद्रोह गर्छन्। विद्रोहले शान्ति खलबलिन्छ। सम्पूर्ण मानव जातिको हृदयले 'तृष्णा' त्यागेमा शोषणरहित समाज स्थापना हुनेछ। हामी मानवहरुले 'बचाऔं र बाँचौं' भन्ने बुद्धका शिक्षालाई व्यवहारमा उतार्न सके समाजमा शान्ति स्थापना हुँदन र ?

अर्हत् त्रैमासिक छैठौं वर्षमा प्रवेश भएकोमा सम्पूर्ण पाठकवर्ग तथा सहयोगी हातहरूलाई बौद्ध दर्शन अध्ययन समाज हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछ। बुद्धको उपदेशलाई व्यवहारमा लागू गर्दै आउनुभएका महानुभावहरूको हौसलाबाट पत्रिकाले निरन्तरता पाएको विश्वास दिलाउन चाहन्छौं। अत: बौद्ध विद्वानहरुबाट अर्हत्बारे सल्लाहसुझाव तथा हौसला निरन्तर पाउने आशा राख्दछौं।

अन्तमा बौद्ध दर्शन अध्ययन समाजका संस्थापक सदस्य श्री गोपीकृष्ण प्रजापतिज्यूको असामयिक निधन भएकोमा दु:ख व्यक्त गर्दै मृतकप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं।

अस्तु !

वैशाख पूर्णिमाको महत्त्व र बुद्ध वचन

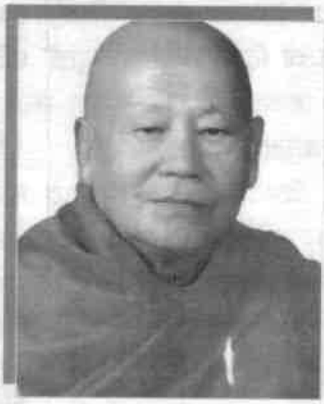

भिक्षु अश्वघोष

यस पाली हामी २५४९ औं बुद्ध पूर्णिमा महोत्सव मनाउने तरखरमा लागिरहेका छौं। बुद्धप्रति यसरी श्रद्धा र भक्तिभाव पोख्ने त राम्रै कार्य हो तर वर्षैपिच्छे यसरी यस महोत्सव मनाइए जस्तै यस दिनको महत्त्व र अर्थ समेत बुझेर मात्र वैशाख पूर्णिमा मनाउन पाए अझ यसको महत्त्व बढ्ने देखिन्छ। त्यसैले मैले यहाँ वैशाख पूर्णिमाको महत्त्व र बुद्धवचन विषयमा मेरा केही विचारहरू प्रस्तुत गर्न लागिरहेको छु।

विशेष गरेर बुद्धकालिन विभिन्न ३ वटा महत्त्वपूर्ण घटनाहरू वैशाख पूर्णिमाको दिन घटेको कारणले गर्दा वैशाख पूर्णिमाको महत्त्व बढेको देखिन्छ। ती यसरी छन् -

- लुम्बिनी उद्यानमा एक वृक्षमुनि सिद्धार्थ कुमारको जन्म।
- बुद्धगयाको पिपल वृक्षमुनि सिद्धार्थ कुमारले बुद्धत्व प्राप्त गरी बुद्ध हुनुभएको।
- ८० वर्षको उमेर पुगेपछि दुईवटा शालवृक्षमुनि बुद्धको महापरिनिर्वाण (देहावसान)।

यसरी एउटा कुरा स्मरणीय छ, बुद्धकालिन घटनाहरूमध्ये थुप्रै महत्त्वपूर्ण घटनाहरू दरबार र घरभित्र होइन, खुल्ला आकासको रुखमुनि घटेको देखिन्छन्। वैशाख पूर्णिमाको दिन घटेको यी माथिका ३ वटा महत्त्वपूर्ण घटनाहरूको साथसाथै बुद्धत्व प्राप्तपछि आषाढ पूर्णिमाको दिन सारनाथको मृगदावनमा खुल्ला आकासको रुखमुनि पञ्चभद्रवर्गीयहरूलाई बुद्धले धर्मचक्र प्रवर्तन गर्नुभई आर्यसत्यको व्याख्या गर्नुभएको थियो।

यसरी बुद्धकालीन प्रमुख घटनाहरूमध्ये धेरैजसो घटनाहरू खुल्ला आकासको रुखमुनि सम्पन्न हुनुको प्रमुख कारण दरबार र घरको वातावरण प्रदुषित भएकोले हुनुपर्दछ। त्यसैले यो एक अध्ययन गर्न योग्य कुरो हो।

वैशाख पूर्णिमाको दिन घटेको घटनाहरूको अलावा यस दिनलाई महत्त्वपूर्ण बनाउनका लागि बुद्धका अमूल्य वचनहरूले अझ बढी प्रभाव पारेको देखिन्छ। यदि बुद्धले बुद्धत्व प्राप्त गर्नुभएपछि उपदेश दिनु न भएको भए वैशाख पूर्णिमाको त्यति महत्त्व हुने थिएन होला।

भगवान् बुद्धले बुद्धत्व प्राप्त गर्नु भएपछि सर्वप्रथम सारनाथको मृगदावनमा पञ्चभद्रवर्गीयहरूलाई सम्बोधन गर्नुहुँदै उपदेश दिनुभएको सार संक्षेप यसरी थियो।

अति विलासिता र मोजमज्जामा भुल्ने (पञ्चकाम सुखरुपी भौतिक सुखमा बेहोशपूर्वक लिप्त रहने) र आफ्नो शरीरलाई अन्यायपूर्वक दु:ख कष्ट दिई धर्म गर्ने आदि यी दुई अति मार्गमा लाग्नु मूर्खतापूर्ण कार्य हो। यी दुई अति मार्गलाई त्यागी मध्यम मार्गमा लाग्न सकेमा मात्र हाम्रो जीवन सुखमय हुनेछ।

चतुआर्य सत्य (दु:खको कारण तृष्णा र तृष्णा नाश गर्न सके दु:ख नाश गर्न सकिने र दु:ख नाश गर्नको लागि आठ वटा आर्यमार्गहरू (अपनाउनुपर्ने) बारे व्याख्या गर्नुभयो । यही सिलसिलामा उहाँले आर्यअष्टाङ्गिक मार्ग (माध्यम मार्ग) को व्याख्या गर्दै भन्नुभयो - मानिसले आफूलाई सुखी बनाउनको लागि आठ वटा आर्य अष्टाङ्गिक मार्गहरूलाई अपनाउनुपर्छ । ती मार्ग वा बाटोहरू यसरी छन् -

- सम्मादिट्ठि (एक आपसमा ठीक तरिकाले समझदारी हुनुपर्छ ।)
- सम्मासंकप्प (एक आपसमा राम्रो नियत र संकल्प राखी काम गर्नुपर्छ ।)
- सम्मावाचा (जुन व्यक्तिसँग कुराकानी गर्दा पनि होसियारी पूर्वक मनमा राम्रो भावना लिएर ठीक तरिकाको बोलिवचन प्रयोग गर्नुपर्छ ।)
- सम्माकम्मन्त (आफ्ना शरीरबाट गरिने कार्यहरू सही र पवित्र मन लगाई ठीक तरिकाले गर्नुपर्छ ।)
- सम्माआजिवन (आफ्नो तर्फबाट कसैलाई हानी नपुग्ने गरी ठीक तरिकाले धन कमाई जीविका चलाउन ।)
- सम्मावायाम (आफ्नो शरीर, वचन र मनलाई खराब कार्यबाट हटाउने र हरेक क्षण न्यायपूर्वक धार्मिक कार्यमा अभ्यासरत राख्ने ।)
- सम्मासति (आफ्नो चित्तलाई हरेक क्षण राम्रो क्षेत्रमा होसियार राख्ने अर्थात् ठीक तरिकाले स्मृतिवान् रहने ।)
- सम्मासमाधि (चञ्चल चित्तलाई हरेक क्षण राम्रो कार्यमा एकाग्र गर्न अभ्यास गर्ने ।)

यसरी यी आठ वटा आर्य मार्गहरूलाई होसियारपूर्वक अपनाउन सकेमा मात्र हामीले आफ्नो मनलाई सन्तुलनमा राख्न सक्नेछौं । फलस्वरुप हामीले संकुचित्त र पूर्वाग्रही बनिरहेको मनलाई मिथ्यादृष्टिबाट मुक्त पारी ठीक बाटोमा ल्याउन सक्नेछौं । सही समझदारी र राम्रो नियत भएको व्यक्तिले मात्र आफ्नो गल्तीलाई आफैले महसुस गरी आफूले आफैलाई चिन्न सक्नेछ । यस्तो व्यक्तिको मनमा सेवाभावले ठाउँ लिइ उसको चित्त शुद्ध बन्नेछ ।

हामीलाई थाहा भएकै कुरा हो, धम्मपदमा उल्लेख भएको बुद्धवचनले भनिरहेको छ- नियत खराब गरी कसैले कुरा गऱ्यो वा काम गऱ्यो भने गाडा तान्ने गोरुको पछाडि गाडाको पांग्राले पछ्याउँदै आएजस्तै त्यस व्यक्तिको पछाडि पनि दु:ख पछ्याउँदै आउनेछ ।

उदाहरणको लागि एक घटना प्रस्तुत गर्दैछु । एकजना नवयुवक वैद्य रोगीहरूको उपचारार्थ गाउँ गाउँमा घुम्न जाँदा आँखा दुखेकी एउटी महिला भेटेछ । उपचारको कुरा हुँदा यस महिलाले आफ्नो गरिबी र विवसता प्रस्तुत गर्दै भनिछन्- पैसा कति लाग्छ होला ? मैले त औषधिमूलोको लागि प्रशस्त खर्च गर्न सक्दिन । यदि तपाईले मेरो रोग निको पारिदिनु भयो भने मेरो परिवार र म समेत तपाईको घरमा दासी बन्नेछु । यसरी आँखाको रोग निको हुने आशा मारिसकेकी त्यस महिलाले सोच्दै नसोची वाचा त गरिन् तर त्यस कुशल वैद्यको अमूल्य औषधीले महिलाको आँखा निको भएछ । आफ्नो रोग निको भएकोमा अचम्म परी खुसी भएकी त्यस महिलाले

सोचिन्- 'यदि वैद्यले यो कुरो थाहा पायो भने त म सहित मेरा परिवारले उसको दास र दासीको रुपमा जीवन बिताउनुपर्नेछ ।' अब पऱ्यो फसाद । सोच्दै नसोचिकन वाचा गरेको कुराले पिरल्यो उनीलाई । अनि यस समस्याबाट उम्कने उपाय सोच्दै नियत बिर्गान थाली र यसरी सोचिन्-'यदि वैद्यले सोध्यो भने मेरो आँखा ठीक भएको छैन भनी दिउँला नि । अनि त त्यसै समस्या हटिहाल्छ नि । किन बेकारको पीर लिई राखेको होला मैले पनि ।'

वैद्य आयो । महिलाले आफ्नो पूर्व योजनाअनुसार झूठो कुरो गरी दासी बन्ने समस्याबाट उम्कन खोजी । तर वैद्य चानचुने होइन रहेछ । आँखा जाँच्ने बित्तिकै थाहा पायो उसले त्यस महिलाको आँखा ठीक भइसकेको छ भनेर । महिलाले झूठो कुरो गरेकी कारणले रिसायो त्यस वैद्य । तर वैद्यले आफ्नो सक्कली रुप देखाएन । उसले पनि आफ्नो नियत बिगार्न थाल्यो र त्यस महिलाले आफूलाई छकाएको कारणले उनलाई बदला लिने योजना बनाउँदै उसले भन्यो -"बहिनी, यदि तिम्रो आँखा ठीक भएन भने मैले यो असल खालको औषधि ल्याइदिएको छु । यो औषधि राख्ने बित्तिकै तिम्रो आँखा एकदम तेजिलो भई राम्ररी प्रष्ट देख्न सक्नेछौं ।

वैद्यको बहुरुपीय चाललाई बिचरी महिलाले चिन्न सकिनन् । किनभने त्यस वैद्यले राम्रै मुखले राम्रै मिजासले कुरा गरेको थियो । त्यसैले त्यस महिला लोभिइन् र सोच्न थालिन् -'त्यस्तो अमूल्य औषधि त राख्नै पर्ला । अनि मेरो आँखा पहिला भन्दा अझ राम्ररी देख्न सक्नेछ ।'

यति सोची उनीले जब त्यस औषधि आँखामा हालिन्, तब उनको आँखाले देख्न छोड्यो । बिचरी महिला अन्धी बनिन् । यसरी महिलाले नियत बिगारी झूठो कुरा गरेको कारणले उनी अन्धी बन्नुपऱ्यो ।

महिलाले आफूलाई छकाउन खोजेको झोकमा नियत बिगारी औषधिको रुपमा वीष दिने वैद्यले पनि एक दिन अन्धो नै बनी दुःख झेल्नुपऱ्यो ।

यसरी राग र द्वेषको वसमा परी अज्ञानतावस जसले आफ्नो नियत बिगार्छ, उसले त्यसको फल नराम्ररी भोग्नै पर्ने रहेछ । २५०० वर्ष अगाडिको बुद्धको यो शिक्षा आजसम्म पनि सान्दर्भिक नै रहेको देखिन्छ ।

बुद्धले भन्नुभएको छ- मलाई गाली गऱ्यो, मलाई कुट्यो, मलाई हराइदियो र मेरो लग्यो भनी जसले आफ्नो मनमा बारम्बार चिन्तना गर्दैन, त्यस व्यक्तिको मनमा वैर भाव शान्त हुनेछ ।

बुद्धको यस उपदेश ध्रुव सत्य हो । तर साधारण व्यक्तिको त के कुरा सांसारिक भय देखी विरक्तिएर आएका धेरैजसो भिक्षुहरू समेतले पनि यस शिक्षालाई पालन गर्न सकिरहेको देखिन्दैन । किनभने धेरै गाऱ्हो छ आफूलाई गाली र आलोचना गरेकोलाई चुपचाप सहने कुरो । अरुले गाली गरेको सहन सकेपछि आफ्नो सम्पतिलाई बाढी, पैरो, आगो, चोर र सरकारले हरण गर्ने बेलामा सहन नसकी मानिस पागल समेत बन्न सक्छ । तर जुन मानिसले यस्तो अवस्थामा पनि आफ्नो चित्त विचलित नपारी सहन सक्छ, उ महापुरुष बन्न सक्छ ।

उदाहरणको लागि एक पटक बर्मी सरकारले जनताको सम्पति राष्ट्रियकरण गर्दा थुप्रै साहु महाजन रोगी बने भने कतिपयले आफ्नो ज्यान समेत गुमाए पनि । ती मध्ये एक मुसलमान व्यापारीले आफ्नो सम्पति त्याग्न नसकी रुँदा रुँदा आँखा गुमाउन पुग्यो ।

तर सत्यनारायण गोयन्काले बुद्धको यस उपदेशलाई व्यवहारमा प्रयोग गरी त्याग चित्त बढाउन सकेको कारणले उनी आज विश्व विपश्यनाचार्यको रुपमा महापुरुष बन्न सफल भए । आफ्नो सम्पति राष्ट्रियकरण हुँदा उहाँले कति मन विचलित नपारी भन्नु भयो - **'घ्यू केमा पोख्यो दालमा पोख्यो । जुन देशबाट कमाएँ, त्यही देशको लागि दिन पायो । आफू मर्दा लिएर जाने के छ र ?**

यसरी नै म बर्मामा ध्यान गर्न जाँदा एकपटक आगलागी भएको थियो । आगोले ध्यान केन्द्रसम्म नै आक्रमण गर्न लागेको थियो । तर सरकारी प्रयासले गर्दा समयमा नै आगो नियन्त्रणमा ल्याइयो । थुप्रै घरहरू

आगलागी भएका थिए त्यसबेला । ती मध्ये ध्यानकेन्द्रमा सेवा गर्ने एक स्वयं सेवकको घर पनि आगलागीमा परी सखाप भएको थियो । तर त्यस व्यक्तिले रत्तिमात्र पनि शोक गरेको देखिएन । अनि मानिसहरू अचम्म मान्दै यसको कारण सोध्दा यसरी जवाफ दिए -'संसार अनित्य छ । सबै प्राणी र चीजवस्तु एक दिन नाश हुनका लागि नै उत्पति भएका हुन् । त्यसैले नाश भयो रुनुमा के फाइदा ?'

उनको यस्तो अचम्मको कुरो सुनी प्रभावित भएका ध्यान गर्न आउने व्यक्तिहरूले उसलाई थुप्रै लुगाफाटा र आर्थिक सहायता समेत दिइ मद्दत गरे ।

म पनि बुद्धको यही उपदेशलाई मनन गर्दै बहुजन हिताय बहुजन सुखायको लागि उपदेश दिँदै गर्छु । एकपटक मैले लेखेको बुद्धवाद भन्ने पुस्तकलाई आलोचना गर्दै यो बुद्धवाद होइन, अश्वघोषवाद हो भनी एक वरिष्ठ भिक्षुले आलोचना गरी लेख लेखे । तर मलाई दु:खी पार्न सकेन । बरु हाँसो उठ्यो यस घटनाले ।

तर जब आफ्नै चेलाहरूले बेफ्वांकमा आलोचना गरी मलाई कटुशब्द प्रयोग गरे, त्यसबेला भने मलाई साह्रै दु:ख लाग्यो । तैपनि बुद्धको सही वचनलाई स्मरण गर्दै त्यसलाई बिर्सेर शान्ति लिने गर्छु पूर्णरुपमा त होइन ।

बुद्धले भन्नुभएको छ -**'अरूले के गऱ्यो, के गरेन भनेर अर्काको दोष खोजेर हिंड्नु भन्दा पहिला आफूले के गरें के गरिंन भनी आफ्नो दोष खोज्नु वेश छ अर्थात् अर्काको गल्ती खोज्नुभन्दा अगाडि आफूमा त्यस गल्ती छ वा छैन भनी विचार गर्नु ठीक हुनेछ ।**

तर आजकल धेरैजसो मानिसहरू अर्काको दोष खोजी चर्चा गर्दै दिन बिताउन पाए ज्यादै रमाइलो मान्ने गर्छन् । म पनि होश गुम्ने बेला यसरी नै अर्काको निन्दा चर्चा गर्न पछि हट्दिन । त्यसैले हरेक समय आफूलाई होशियारी नै राख्नुपर्दो रहेछ यदि शान्ति र सुख मनपर्छ भने ।

फेरि बुद्धले यसरी भन्नुभएको छ- **अर्काको गाई चराउने गोठालाले दूध पिउन नपाए जस्तै धर्मको कुरा मात्र गर्ने तर आचरण गर्न नजान्ने व्यक्तिले धर्मको मीठो रस चाख्न पाउँदैन । तर अलिकति मात्र धर्मको कुरा गेरपनि आफ्ना चित्तबाट राग द्वेषरुपी क्लेश हटाई यस लोक र परलोकको चिन्ता हटाउन सक्ने व्यक्तिले धर्मको मीठो र शान्ति फल चाख्न पाउँछ ।**

यसरी बढी भन्दा बढी मानिसहरूको चित्त शुद्ध बनाउनको लागि बुद्धले ४५ वर्षसम्म विभिन्न स्थानहरूमा उपदेश दिनभई धर्म प्रचार गर्नुभयो । यी अमूल्य शिक्षारुपी उपदेशलाई मानव समुदायले मनन गरी आ-आफ्नो आचरणमा प्रयोग गर्न सक्यौं भने हामीले आ-आफ्नो चित्त परिशुद्ध गर्न सक्नेछौं ।

अझ आफू वरिपरिको वातावरण मानिसहरू असल र शुद्ध छ भने आफ्नो चित्त परिशुद्ध पार्न बढी सहयोग मिल्ने रहेछ । किनभने बुद्धले भन्नुभएको छ - जन्मदा हरेक मानिसले पवित्र मन लिएर जन्मेको हुन्छ । तर प्रदूषित वातावरणले खराब मनोवृत्तिका व्यक्तिहरूले गर्दा उसको मन बिस्तारै अपवित्र हुन थाल्छ । तर यसो भएपनि धर्मको सत्संगत र अभ्यास राम्ररी गर्न सकेमा चित्तलाई पवित्र पार्न सकिन्छ । यही सिलसिलामा बुद्धकालीन घटना प्रस्तुत गर्न लागेको छु ।

एकदिन पौष महिनाको कठ्यांग्रिएको जाडोमा एकजना बाहुन बाजे मिरमिरे बिहानीमा नदीको चिसो पानीमा थरथर काँप्दै स्यू...स्यू....... कराउँदै नुहाइरहेको थियो । त्यही समयमा अनाथपिण्डिक महाजनकी दासी पूर्णिका पनि नदीमा पानी भर्न आएकी थिइन् । 'त्यस्तो मुटु काँप्ने जाडोमा नुहाइराख्ने बाजेलाई देखी अचम्म मान्दै उनीले सोधिन् - बाजे, म त आफ्ना मालिकहरूले पानी ल्याउन अह्राएकोले जाडो सहँदै पानी भर्न आएकी । तर तपाई यस्तो जाडोमा कसले भनेर नुहाउँदै हुनुहुन्छ ? श्रीमतीले फोहोरी भनी गाली गर्लिन् भन्ने पीरले नुहाइरहनु भएको हो कि क्या हो ?'

पूर्णिकाको यस्तो कुरा सुनी बाहुन बाजेले भन्यो -

होइन श्रीमतीको डरले नुहाएको कहाँ हो र ? म त यस नदीको पानीले मेरा पापकर्महरू बगाएर लैंजावस् भनेर एकाबिहानै नुहाउँदै छु । तिमीलाई थाहा छैन र ? नदीमा नुहाएपछि पाप बगेर जान्छ भन्ने कुरा ?'

बाहुन बाजेको यस्तो अचम्मको कुरा सुनी पूर्णिका दासी भन्छिन् -' हैन ए बाजे, नदीले पाप बगाएर लान्छ भने त यसले हाम्रो धर्म पनि त बगाएर लान्छ नि । हैन र ? पानीको स्वभाव नै बग्नु र बगाउनु हो भने यसले त सबै बगाएर लान्छ नि । पानीले यो धर्म हो यो पाप हो भनेर कसरी छुट्याउन सक्छ र ? अझ पानीमा डुबेर बस्ने कतिपय माछा, भ्यागुतो, सर्प र गोहीहरू त मानिसहरू भन्दा पनि धर्मात्मा हुने भए नि । होइन र ? त्यसैले मानिसहरूलाई भन्दा यिनीहरूलाई मान्यता दिनु पर्‍यो नि त्यसो भए त । बाजे, मैले सुने अनुसार त पानीमा डुब्दैमा धर्मात्मा बन्ने होइन । मुख्य कुरो त आफ्नो चित्तलाई शुद्ध पार्नुपर्छ । बेइमान नबनी इमानदारिताका साथ आफ्नो कर्तव्य पालना गर्नुपर्छ । आफूलाई पनि भलो हुने अरुलाई पनि भलो हुने काम गर्न सक्यो भने मात्र धर्मात्मा बन्न सकिने रहेछ ।'

पूर्णिकाको यस्तो ज्ञानगुणले भरेको कुरो सुनी बाहुन बाजे त निन्द्राबाट बिउँझिएको मानिस जस्तो भई टोलाई रहे । अनि बिस्तारै बोल्न थाल्यो -'होइन ए नानी तिमीले त ज्यादै गहकिलो र अनौठा कुराहरू गर्दैछौं । कसरी र काहाँबाट सिक्यौ तिमीले यस्ता कुराहरू ।'

पूर्णिका- 'यी कुराहरू त मैले आफ्नै मालिकको घरमा बसी बसी सिकेकी । हाम्री मालिक (अनाथपिण्डिक महाजन) ले बराबर भगवान् बुद्धलाई भोजन निमन्त्रणा गर्नुहुन्थ्यो । त्यही बेला बुद्धले ज्ञानगुणका विभिन्न उपदेशहरू दिनुहुन्छ । अनि म पनि मौका पारी फुर्सद निकाली उपदेश सुन्ने गर्छु । त्यही भएर मैले यस्तो शिक्षा जानेकी नि ।'

बाहुन बाजेले सोच्यो - 'खै मेरा बाजे बराजुको पालादेखि बुद्धको उपदेश सुन्नु हुन्न भन्ने कुरा मात्र सुनिराखेकोले होला, मैले कहिले पनि बुद्धको ज्ञान जान्न पाइएन । तर आज बल्ल यी पूर्णिका नानीको मुखबाट बुद्धको अमूल्य ज्ञान सुन्ने मौका पाएं । ज्यादै मनासिव कुरो भन्नुहुँदो रहेछ बुद्धले त मेरो आँखाको पर्दा नै उघारिदियो यो ज्ञानले त ।'

यति सोची बाहुन बाजे बुद्धको उपदेश सुन्न विहारमा पुगे । बुद्ध समक्ष भए भरको कुरा पोखी ज्ञानगुणका कुरा सुन्ने जिज्ञासा राखे । उसले भगवान् बुद्धबाट अझ बढी ज्ञानगुणका कुराहरू सिक्न सफल भए । मानिसहरू किन पशु बन्छन्, किन राक्षसी व्यवहार गर्छन् । उनीहरू किन प्रेत जस्ता हुन्छन् ? यी सबैको एउटै कारण छ, त्यो हो अशुद्ध र प्रदूषित चित्त । त्यसैले ज्ञानको तहबाट माथि उक्लन र शान्त सुखमय जीवन जिउनका लागि पहिला आफ्ना चित्त पवित्र पार्नुपर्दो रहेछ । बाहुन बाजेले राम्ररी थाहा पाए, पानीमा नुहाउँदा त शरीर मात्र शुद्ध हुने रहेछ तर मन शुद्धिको लागि बुद्ध शिक्षालाई अर्थात् धर्मलाई व्यवहारमा उतार्नुपर्दो रहेछ ।

त्यसैले हामीले पनि बुद्ध शिक्षालाई व्यवहारमा उतार्दै आ-आफ्नो चित्त शुद्ध गरी आचरण सुधार्न सिकौं । अनि मात्र ठीक तरिकाले बुद्ध पूर्णिमा मनाएको ठहरिनेछ ।

(भिक्षु अश्वघोषज्यूको यो रचना आज पनि सान्दर्भिक भएकोले मानिसलाई असल बनाउने बुद्ध शिक्षा पुस्तकबाट साभार गरिएको छ -सं)

हार्दिक शुभकामना

शान्तिका महानायक गौतम बुद्धको जन्म, सम्बोधिलाभ महापरिनिर्वाण प्राप्त वैशाख पूर्णिमा 'स्वायाँ पून्ही'को शुभ उपलक्ष्यमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

सिद्धिगणेश काष्ठ उद्योग

जगाती, भक्तपुर

उपदेश न्यनिपिंनं विचित्रपिं दु

✍ भिक्षु भद्दिय "विनयाचार्य" यम्पि महाविहार, यल।

छन्हु न्याम्ह उपासकपिं बुद्धं कना बिज्यागु उपदेश न्यने धका वन। अन थ्यंका वसपोलयात बन्दनायाना छखे लिना फेतुना च्वन।

"बुद्धं" उपदेश कना बिज्याइबले ध्व जुजु, ध्व मन्त्रि, ध्व ब्राम्हण, ध्व सरकारी मनू, ध्व त:मिम्ह साहु, ध्व विद्वानम्ह मनू, ध्व गरिबम्ह मनू धका मति तया ख्वास्वया गुलिसितं बाँलाक, गुलिसितं बाँमलाक कना विज्याइगु मखु। वसपोल उपदेश कना बिज्याइबले न्यनाच्वंपिन्त उपकार जुइकथं ज्याखेले दैकथं सकसितं समानरुपं मैत्री व करुणा तया कनाबिज्याइ।

"बुद्धं" धर्म देशना याना च्वंवले-आनन्द भिक्षु धर्म श्रवण याना च्वपिं मध्ये न्याम्ह मनूतय्गु पह: खना छक्क जुया: तोल्हे जुया स्वयाच्वन।

अले आनन्द भिक्षुं न्यन-भगवान शास्ता ? छपिस. गुलि करुणातया थपायसकं बाँलाक मधुर स्वरं उपदेश कना विज्यानाच्वन। तर बाखँ न्यना च्वंपिंमध्ये छम्ह मनू न्हयोवेका च्वन। मेम्ह छम्ह पतिंचां बँम्हुया धोसाला च्वन। छम्हसिनं सिमाकचा ज्वना संकाच्वन। छम्ह आकाशे थसोयाच्वन। छम्ह हे जक दु बाँलाक ध्यान बिया बाखँ न्यना च्वंम्ह "

बुद्धं-आनन्द ! व उपासकपिं सु म्हस्यूला ?

आनन्दं - भगवान शास्ता। व जिं म्हमस्यू।

बुद्धं-आनन्द ! न्हयोवेका च्वंम्ह उपासक न्हापायागु जन्मे सर्प जुया धंजक धना जुया वहे बानि आ: नं बाखँ न्यंसा न्हयोजक वेकाच्वन। जिं कनागु बाखँ वयागु न्हयपने दुहाँ मवं।

आनन्द ! मेम्ह बें म्हूया धो: साला च्वंम्ह उपासक न्हापायागु जन्मे दम्बी जुया बँ गाम्हुया च्वनेगु बानी जूगुलिं आ बाखँ न्यना च्वनानं बँ म्हुयाच्वन। उकिं वया न्हाय्पने जिं कनागु उपदेश दुहाँ मवं।

आनन्द ! सिमा कचा ज्वना संका च्वंम्ह उपासक नं त:गु मछि जन्मे माक: जुया सिमा कचा ज्वना म्हिता वोम्ह जुया आ: नं वहे बानी जुया बाखँ न्यना च्वनानं सिमा कचा ज्वना सँकाच्वन। वयागु न्हापने नं जिं कनागु बाखँ दुहाँ मवं।

आनन्द 1 आकाशे थयोया च्वंम्ह उपासक नं न्हापायागु जन्मे, आकसे च्वंगु नौ स्वया नक्षत्र ज्योतिष सोइम्ह जुया वोगुलिं आ नं वहे बानि जुया बाखँ न्यना च्वंनां आकासे सोइच्वंगु । वयागु न्हायपने नं जिं कनागु बाखँ दुहाँ मवं।

आनन्द ! व बाँलाक ध्यान बिया बाखँ न्यना च्वंम्ह उपासक न्हापयागु जन्मे सद्धर्म न्यनेगुलि थ:गु चित्त उखे थुखे मछोसे बाँलाक ध्यान बिया न्यना वोगुलि आ: नं बाँलाक ध्यान बिया बाखँ न्यना च्वंगु ख:।

आनन्द - भगवान शास्ता ! छपिंस उपदेश कना विज्याइबले मनूतय्गु न्हाय्पने सिच्चुक दुने थ्यंक दुहाँ वं। थुमिगु न्हाय्पने जक गय् जुया दुहाँ मवंगु ?

बुद्ध-आनन्द ! छं स्वयेबले जिं कनागु बाखँ फुकसिनं न्यनी, सकसितं यो: धका च्वनाला ?

आनन्द- छाय् ? सकसितं छपिसं कंगु बाखँ न्यने मछिंला ? बाखँ न्यना ज्या मवला ?

बुद्ध- आनन्द। मनूत सकलें उथें मजू। बुद्ध, धर्म संघया नां काइगु हे न्यने मयोपिं मनूत दु। आपालं मनूत अज्ञानताय् लाना थ: जक कतिलाकेगु स्वइपिं दु। थुइका कायेफपिं कम संसारे गुलिं मनूत एला त्वना लथ जुया च्वनेमापिं दु। गुलिं जू म्हिता जुइमापिं दु। गुलिं मिसा-मिजं तय्गु प्याखँ स्वया मोजयाना च्वनेमापिं दु। ग्लिं मिसात नापं ख्यायाना भूले जुया च्वनेमापिं दु। अज्यापिंस जिं कनागु बाखँ बाँलाक न्यनिमखु। न्यँसां थुइका काय् फै मखु।

आनन्द। भन्ते। छपिसं कंगु बाखँ न्यने मयइगु

मेगु नं छुं कारण दुला ?

बुद्ध- आनन्द । गुलिं मनूत रागं, लोभं उन्मत्त जुया च्वंपिं दु, द्वेषं दुष्ट जुया च्वंपिं दु, मोहं मूर्ख जुया च्वंगुलिं तृष्णाया जाले तक्यना च्वंपिंसं बाँलाक ध्यान विया बाखँ न्यने मफु । न्यंसानं थुईका काय् मफु । "राग धैगु याकनं सीमखुगु मि खः । याकनं तोता छोये थाकुगु रागरुपी मिं मनूतय्त छोयेका भस्म याना बी यो ।

आनन्द । द्वेषं मनूतय्त राक्षश याना बी यो । तँ पिहाँ वलकि मिखाँ छुं खनि मखु, मनूनं मनूयात स्यायेत, पालेत नं लिफः सोइ मखु । तर तँ व द्वेषभाव धैगु राग थैं न्ह्याबले नुगले दुने सोच्चाना प्यापुना मच्वं । उकिं तँ ग्यानापुसे च्वंसां तोता छोय् अःपु ।"

थुलि धयां न्यसुलागु उपदेश याना विज्याबले-चित्त उखे-उखे मछोसे बाँलाक ध्यान विया बाखँ न्यना च्वंम्ह उपासकयात ज्ञान लाभ जुल । दुर्गति लाः वनिगु क्लेश भ्या भच्वाहे मदुगु धर्मचक्षु ज्ञान प्राप्त जुल ।

२५६२ औं बुद्ध जयन्तिको

उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण नेपालीहरुमा मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ ।

सुगतराज शाक्य एण्ड सन्स

इनाचो टोल, भक्तपुर -६

२५६२ औं बुद्ध जयन्तिको

उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण नेपालीहरुमा मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ ।

प्रो. गणेशलाल मचामसी

किमोनो लेडिज टेलरिङ्ग

सूर्यविनायक, गपली-४, मो.नं. ९८४१३९३९८५

लेडिज कपडा तथा सिलाईका लागि सम्झनुहोस ।

२५६२ औं बुद्ध जयन्तिको

उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण नेपालीहरुमा मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ ।

New Suvarna Aabhusanalaya

Mob. : 9841350316, Phone : 01- 6611272

Inacho, Bhaktapur

FOR ALL KINDS OF GOLD & SILVER JEWELLERY

वंशावृक्ष-४

✍ चित्तधर हृदय

गुगु क्वथाय् दुगु ख: प्रणयया मुर्तिमान् शुद्धोदन
पाण्डुया कुन्ती व माद्री थें निम्हं द्वाहां वन।
विविध बुत्तां जा:गु जलिया अन धकिं नं पंगुलिं
पवन पासा वय्व तिनि दुन्य खनिगु फरफर संगुलिं।
उख्यर खाताया कुने निख्य स्वर्णया निम्ह सुन्दरी
थुख्यर रानीपिं दना: च्वन अन्तपुर-नभ-खेचरी।
अमिगु ल्हाते संगु च्वामो थुमिगु हृदये धुकु धुकु
नृपति-मन-हें म्हित्यत लोगू प्रेम-जलया जुल पुखू।
शुभ्र लासाय् च्वंगु फुंगत स्वच्छ सुन्दर जू अध्य
क्षीर उदधिं प्रिय हिमालययागु थिथिरव्वा: स्वै गथ्य !
मोति लिबिने कय्व वायुं स्त्रोतया झंकार जू
भिंगु क्वेचिया इलां गुगु खन्यव पेचीं लुमनिगु।
अंगले पौभात खाया: त:गु नाना रङ्गन्या
सिंधु, सरिता, बाटिका, जलपात, पर्वत प्रकृतिया।
वीरकुशजुं सुन्दरीम्ह सुदर्शनाया ल्हा: ज्वना:
सात्तु साला: च्वंगु क्यबया स्वच्छ पुखुली थ: दुना:।
रामसीताया विवाह, शकुन्तला दुष्यन्तया,
हंस दमयन्ती, पराशर मत्स्यगन्धा आदिया।
स्वां फ्वया: तैत:गु वाउँगु यांथिमणिया स्वांथले
ह्व:गु थें च्वं उगु थले दुगु वृक्ष्या सुन्दर हले।

रत्नदलुखे पुष्पसार नस्वाक च्याका: तल अन,
उगु क्वथाय् दुन्य व्याक्क दुगु तम दुष्ट-हृदये सूवन।
थ:गु प्वाथे अग्नि स्वीका: च्वन लुँयागु धुपाय्मक:
सज्जनं गय् दु:ख स्वीका: याइ परया हित जक।
त:गु लाया न्यंक तिब्बतयागु लासा सकभनं,
चित्र ब्वे थं अन चलाया बा धुँया छेंगू गनं।
खन्यदु सकतां दृश्य पिन्यया सालुया झ्या:कापतं,
पूर्णिमाया चन्द्रमां न्येकुगु किरणगां हतपतं
भ्वासि धाइ धका भयं थें गाच्वते स्वीका: नगु
वाह्य लोके क्यन्यत जक खद्योतया सित्रा दुगु।

उगु क्वथाय् खाताय् च्वना: च्वन शाक्यपति शुद्धोदन,
सागरं गुगु लूगु नकतिनि अरुणिमा थेंहे ग्यन।
राजपत्नीपिं निम्हं द्वाहाँ वना: ज्वातां दन,
न्हाय्कने प्रतिबिम्ब नापं प्रेमदेवं खुम्ह खन।
रुप निम्हस्यां साप बांला: अमिगु समये जो मदु,
लोक सकतां देह-अवयव छूं छतां खिन्यथाय् मदु,
स्निग्ध कुन्तल शिरस तकि तकि, रत्नया स्वांफो तुकि
श्यामसुन्दर घन घटाय् विद्युत छटा थें थी गुकी।
न्ह्याबलें अमि न्ह्यु्गु ख्वा न्ह्या: स्नेह सरिता जल मुना:
चन्द्र-ज्योत्स्ना व:गु ज्वी प्रियया हृद्य-जलधी दुना:

गंसि जूसां रुपया लावण्य छु हे पा: मजू
शुक्ल दुतियायागु तिमिलाय्-कान्ति दै हीनगु थजु।
नेत्रताराय् तेज उलि हे, भति पुया: छाय् मस्यु पुसां !
स्वे मछाला: अरुण सालुक न्योगुला धन-गां उषां !
रक्तरेखा अमि न्यताले अज्जं ल्यं दनि गंसि सां.
रश्मि रविया ला:गुलिं ह्याउँगु हिमाचल च्वापुसां।
मोति चा:चा संगु भतिभति रत्नहार गले, अति,
अमिगु हृद्ये प्रेम संगु पयोधरे चपला गति।
स्वर्ण स्वांफो न्यंक हे दुगु जामदानिं गां न्यया:
त:गु कपनंछा:गु थें च्वं सि दुगु नाना रङ्गया।
अमिगु किसिदं जोगु ल्हाते च्वंगु पन्नाया चुल्या
यागु सुन्दरता स्वया: वांचन्द्रमण्डलया छुल्या: !
रौप्यकाय् दुगु कनकविन्दुत पाटया परसिं सिना:
नभस छायापथ समानगु त्वीक जनिखं तल चिना:।
थ:पिसं जुजुयागु निंतिं ह:गु ग्वा ग्वे स्वां बिया:
पूज्य स्वामीयागु प्रियतम युगल चरणे भोपुगा:
गौतमी माया निम्हं थ:थ: क्वथाय् ल्याहाँ वन,
शील लिस्य संकोच ल्यूल्यू क्वच्छुना: वं थें च्वन।
वंबले गुगु तुतिबकी लिस्य कनक काञ्ची गुञ्जन,
अज्ज हे ल्यंदनिंगु थें च्वं नृपति हृदये कम्पन।

उखुनु हे रात्री अलंकृत रम्य शयनागारया अतुलनीयगु यक्व हे मू वंगु मुटु लासाय् दियाः अन महामायां मनोहर भिंगु स्वप्न छगू खन, दिव्यसुख आनन्दया अनुभव मदिक यानाः च्वन। दन्त खुपु दुम्ह श्वेत वर्णम्ह छ्यौं छगः जक ह्याउँम्ह ह्वःगु पद्म स्वँथंज्वनाः वांलाःम्ह पुष्टम्ह किसि छम्ह न्हाय्पनं द्वाहाँ वनाः प्वाथे मचाछ्यैँ जवगुली च्वंगु थें खन, थःगु मनमन स्नेहया जाय्काः चुली। कन कन्हेखुनु सुथ दनाः थुगु स्वप्न रानीं रात्रिया, मन तयाः नृपतिं न्यनाः च्वन थः प्रियाया ख्वाः स्वयाः कंम्ह महिषी न्ह्यूगु मुसुमुसु न्यंम्ह राजा हर्षित, कुमुद न्ह्यूगु खँ कन्यव वायुं गय् सुधांशु नभे थित। भति लिपा दैवज्ञ छायोतय्त ब्वां सःतक्य छ्वयाः न्यंक बँथिलाः द्योन्य लायाः भिगु लासा चीनया अन तयाः संमान पूर्वक अमित भोजन याकल, सचिव, कोषाध्यक्ष, मन्त्री आदि सेवक मुंकल। थः च्वनाः विद्रुम विनिर्मित सिंह दुगु सिंहासने सुत्तु स्वीकाः गुप्तधन थें प्रवल उत्कण्ठा मने माक्व मुक्ताहार खायाः तःगु स्वर्ण कुसां कुसाः पद्मराग व हरितमणि दुगु रत्नया मुकुटं पुयाः

पिन्य पुनाः बहुमल्य वस्त्रत मणि थुनाः लाकां तुती छु जक ल्वीकाः मस्यु मती दुन्य अमित आज्ञा जुल थुति "मेगु मखु छुं खंगु मायां थौं व अद्भुत स्वप्नया विप्रवरपिं ! धायगु फल बांलाक छिमिसं छाय्स्वयाः" स्पष्ट अमिसं उचित वाक्य न्यनाः व शाक्याधीशया देशया दैवज्ञ ज्योतिषपिं मुनाः जातः कयाः स्वत च्वयाः ग्वरले सलामं कुण्डली कीगः तयाः धाल अमिसं स्वप्नफल राजा महारानी स्वयाः- "बांलाः बांलाः भय मदु महाराज ! धात्यें थ्व स्वप्ने थौं हे चान्हे नृपतिवरया प्रेयषीं गभ-पद्मे घानाः तय्धुंकल छम्ह पुता धीर ऐश्वर्यशाली भ्मी भ्मी देश दुगु रिपु-तमिस्रादमी अन्शुमाली। ज्वी न्हां च्वंसा यदि थुगु गृहे विश्वया सार्वभौम त्याकाः सम्पूर्ण थुगु पृथिवी लोकया साप योम्ह। तोताः वंसा तृण सम थमं स्नेहया स्रोत न्ह्याकाः स्वामिन् ! ज्ञानी सुगत मुनि ज्वी शान्तिया मार्ग चाय्का:" हृदयया अनुकूल थुगु वाणी न्यनाः आनन्दित कपिलपुरया शाक्यजुजुया हर्ष नं. जुल हर्षित। प्राज्ञ पण्डितपिन्त आशातीत नाना धन बियाः लित छ्वयाः थः ज्येष्ट रानी नाप वन जुजु मुसुकयाः।

सचिव, मन्त्रीपिनिगु द्वारा प्रिय थ्व सु समाचार नं राज्य भर जुल व्याप्त सुथया अरुणिमा थें सकभनं। सुप्रसन्न जुयाः प्रजापिं शुद्ध हृदयं बिल सुवाः, "शाक्यकुलरवि ल्वीगु जुल आः" धैगु सकस्यां जुल धुवा। गर्भिणीया याय्त सेवा सेविकापिं योग्यपिं माक्व तैबिल कार्य सकताँ न्ह्याग्गु जूसां याइपि। कष्ट मदु मूपुल्यत नं. छुं न्ह्याबलें न्ह्योन्य दु अपिं छुं म्हूतुं कुतुवे मलाकं धाःगु ज्या याय् सः गुपिं गंसि अय्नं जूगु भति भति जुल कपी थें कोमल, थःगु दुन्य कुलदीप घानाः स्फटिक मणिया मतकलः। अलस जुल भति गर्भभारं वैत क्वचियाः हःगुलिं गय् हिमालय अचल रत्न व धातु निधि दै च्वंगुलिं सी द्याः लांजाःगु लक्षण राजकुल हे चञ्चल ! संगु फर फर मदिक उख्य थुख्य अन मिसातय् अञ्चल। अमिगु पुष्टगु जवगु ल्हाते व्यजन, कन्दुक चामर, मेगु ल्हाते स्वर्ण लःथल, छम्ह थ्य छम्ह ज्याय् तप्तर। मस्यु महारानी महामायां मने छन्हु छु छु तयाः प्रियमहीपतियात थः दासीपिसं सःतक्य छ्वयाः थुगु खँ न्यन वं "यदि अनुज्ञा प्राप्त जूसा नाथया आर्य पुत्र ! जि वन्यगु इच्छा, दिसँ छको थःछ्यैं छ्वयाः"

ज्वीगु गर्भवतीत चञ्चल अमिगु मन थातं मच्वं पूर्ण याय्माः अमिगु इच्छा धैगु भाःपाः न्ह्याग्गु सां "ज्यू" धका सःताः प्रधान, अमात्यपिं, माहांत नं माःगु फुक याकाः प्रबन्ध शरीररक्षकपिन्त नं सूतिकागृहयात माःसां माक्व धात्रीपिं ल्ययाः नाप छ्वत सःपिं दिदीअजिपिन्त ज्याभो नं बियाः। तन पिजोगु दुकूल काशीयागु याउँगु जक पुनाः रत्न न्यंक थुनाः मनोहर स्वर्ण सुखपाले च्वनाः मेगु सकतां दिव्य भूषण झ्यातु धाधां वांछ्वयाः चन्द्रबदने ल्वेक हे नक्षत्रमाला जक तयाः

अग्रमहिषी वंगु चा:हुयका: छचालं रुपसी
शरद ऋतुया लूगुगं नक्षत्रमण्डलया शशी।
लें ववं ध्वन लुम्बिनी बनया निकटवर्ती दुवा:
उगु सुपन्थायागु शोभां स्वेगु उपवन मन जुया:
क्यबस द्वाहाँ वन्यगु आज्ञा बीव सकलें परिजन
वंगु अन जलयागु विन्दु-समूह उदधी थें च्वन।
प्राकृतिक सौन्दर्य बनया, सागरे गंभीरता,
अर्णवे मुक्ता, प्रवाल व थन कुसुम-फलया लता,
जलनिधी कल्लोल छल, छल थन विहगया कल कल,
अन नदीया फेन-चामर, थन थमिगु गा फरफर।

ज्वी समुद्रे वंगु संरिता नं समुद्रे परिणत,
युवक युवतीपिनिगु सुन्दरता बने झिंदुगं थित।
मार्गया उख्य थुख्य स्वस्वं रमणीय दृश्य उभानया
त्यानु लन अमि ख: प्रभाव ध्व सुप्रसन्नगु चित्तया।
पत्ररथतय् गीत लिस्य लिस्य जूगुलिं इति इति न्हिला:
अमिगु गतिया नाप बन हे च्वंगु थें च्वन चा:हिला:।
मखु ध्व अथवा प्रकृतितनया शुद्ध कविता-कामिनी
वंगुला थौं थ:गु थ:छेयँ हृदय हृदय विहारिणी।
शाक्यरानी बन प्रकृतिया रम्यता नं लज्जित
ज्वीक सेवक सेविकापिं नाप मुंका: अन दित।
मिस्त न्हयोन्य खना: मछाला: किरण याना: कुञ्चित
सूर्य सन्ध्यायागु स्नेहं खन्यमदयक लुकुंबित।
स्वीक्य मफू पश्चिमदिशां ख्वा:, वैगु तुतिया मदु गति
उख्य कुने ल्यंदनिगु लज्जां रक्त आभा भति भति।
थ: स्वले भ्रंग:त बिसि वल, लंपटम्ह नलिनीपति
वंगुलिं संध्या ब्वना: थ: पद्मिनी ख्वेका: सती।
श्वास ल्हा: थें मन्द मारुत न्हया:गु चरमाद्री सुला:
प्रेमिका प्रेमीं ध्व प्रेमालाप याना: च्वंगुला !
शब्द न्यन्य हे मधुर मर्मर मृदुल मञ्जुल पत्रया !
सुमनरज हे न्हया:गु थें च्वं गहन वनया पुष्पया।

अंशुमाली नभस मखना: गुप्तप्रेमी अलिकुल
अर्धविकसित पुण्डरीके त्रास तोता: जूवल।
पद्मिनी पतिया भयं थ: कंप ज्वीका: दल दल
खनि धका वं वैत तीजक थ:गु हृदये स्वीकल।
स्वै च्वच्वं निर्मल पुखूया नीर बुलुया: वैच्वन,
सूर्यत्यक्ता कमलिनीया विरह-वार्ता वं कन।
बृक्षह:या यचुनि ख्वा: जक, ल्यूंन्य ख्यूँका: क्वच्छुत,
पाण्डू ज्वी सीत्योम्ह, रोगी थें गगनया द्यु ति फुत।
खन्यमदयक सुला:सुला: नं. च्वन्यत याउँक यामिनी
न्योगु सालुस्य च्वंगु प्रकृतिं तिमिरमय गां नकतिनी।
उख्यर तीजक मेम्ह प्रेमी पुलुक उदयाचल गिरिं
स्वेव स्वागत या:गु सो न्याकुं कया: कल्हारिणीं।
सुल्यगु प्रकृतिं स्थान मखना: स्तब्ध थें छुं क्षण जुल
वैत कुविनी नाप चन्द्रं चन्द्रिका गां न्येकल।
खन्यदु उगु उपहार स्वीकृत जूगु लक्षण इन्दुया,
मुसुक मखुसा छाय् न्हिला: च्वनि शान्तिया सुषमा बुया:!
अन छग: हुंकन निग: गुलि नगुत खन्यदत पिलि पिलि।
शालपत्रं जोगु छूवालुगु कौमुदीया निर्झरे
मोल्हुया: च्वन मिस्त सकलें ज: फया: अमि अञ्चले।

चिकु मजू तांन्व: मजू अन न्हयाइपुगु गुलि च्वन्यत नं
न्हयाक्व स्व: सां स्वे मगा: सुन्दर सुशोभा सकभनं।
राजरानीया व्यथा छुं जूगु थें शंका जुया:
शीघ्र भृत्यपिसं छचालं च्वन्यत बिल गाछ्यूं खुया:।
पालयां पिन्य पा: अपिं च्वन शस्त्र अस्त्र तिसां तिया:,
द्यन गुलिं लासा फ्यना: अन सावधान जुया: जुया:।
दुन्य क्वथाय् बांलाक रानीयात तुति दाय्का: थ्यना:
सेविकापिं नं लिक्वेसं द्यन गुलिं छ्ख्य कय्कुना:।
हा:गु कीको शब्द ताय् मदु ब्याक्क: बन हे शून्य थें,
मस्यु गबय्तक थुगु अवस्था प्रकृति हे नं द्योंगु थें।
भति लिपा अन पालया पिन्य वायु न्हयाना: नभ बुलु
ज:ज्वया: गाछ्यूं चिकं मत च्या:गु खन्यदत पुलु पुलु।
सीदु सकलें द्योंगु मखुनिगु अमि किपालुत संगुलिं
छुखँ अमिसं ल्हा:गु ताय् मदु चित्रपट थें च्वंगुलिं
मनस चिकु चिकु धा:गु दुन्य दुन्य बनस सिरिसिरि पत्रया
नभस अति सालुगु सुपाय्या वस्त्र तोफिल चन्द्रया।

सुगत सौरभ महाकाव्यया वंशवृक्ष
नामगु निगूगु सर्ग सिधल
ने.सं. ६१ ञंला गा: १०

२५६२ औं बुद्ध जयन्तीको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण दाजुभाइ दिदीबहिनीहरूमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ ।

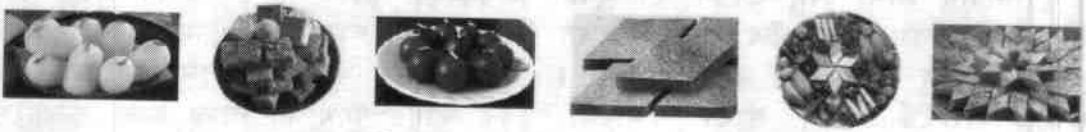

Dibya Sweets

Itachhen, Bhaktapur, Phone: 01-6613702

Quality Food For Food Health

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

महामानव गौतम बुद्धको जन्म सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण भएको **वैशाख पूर्णिमा**को शुभ दिवसको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण मानवजातिप्रति हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ।

सूर्यविनायक नगरपालिका कार्यालय

सिपाडोल, ९८४१२९९२९८, कोशलतार, ९८५११८३२३५

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

महामानव गौतम बुद्धको जन्म सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण भएको **वैशाख पूर्णिमा**को शुभ दिवसको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण मानवजातिप्रति हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ।

देवरत्न एण्ड सन्स् ज्यासल

इताछेँ, भक्तपुर- १, फोन नं. ६६१३२३५

B.R. Ambedkar A Great Emancipator

○ **Vidya Vachaspati S.N. Shastri**

Bodhisattva Babasaheb Dr. Ambedkar, the accredited leader of the backward classes of India and the architect of the Free Indian Constitution, gave a great impetus to the revival of Buddhism on 14 th October, 1956, at Nagpur. He declared in the month of May, 1935, at Yavala in Nasik district that he would not die a Hindu although he was born a Hindu. To take birth as a Hindu was not in his hands but to die as a non-Hindu was in his hands. Ever since that declaration he infused Buddhaistic ideas among his followers and preached the Buddha's message of equity. In the end, he decided to embrace Buddhism on this memorable and historical day of the Asoka Vijaya Dashmi. This day will be remembered as a red letter day in the history of the revival of Buddhism as lakhs of his followers gathered together and embraced Buddhism at his mere suggestion. He first himself took the initiation (Diksha) into Buddhism from Venerable Chandramani Mahasthavira of kushinagar in U.P. Thereafter Dr. Ambedkar gave the Diksha to more than six lakhs of people of Nagpur. The following day witnessed another conversion at Chanda wher there lakhs of the scheduled castes embraced Buddishm. This event was unparalleled in the history of mankind. It is unparalleled because Babasaheb who was neither an Emperor nor a king, nor a rich man who could materially inspire crores of people.

After this great and historic event, he attended the Fourth World Buddhist Congress held in Nepal, the birthplace of the Buddha, during the month of November, 1956. The vast gathering received him as a Bodhisattva. This was due to the fact that throughout his life Babasaheb had striven to practice the Ten Paramitas.

Bodhisattva Babasaheb declared that he could convert 60 million of the untouchables to Buddhism within a year or two. If he had lived longer he would have turned the majority of India into Buddha's path. He cautioned all to be careful so that the revival of Buddhism might not again be arrested by the protagonists of caste. He desired to introduce a system like "Baptism" in Islam. He therefore framed 22 rules or vows to be administered to the new entrants into Buddha's path with a view to saving them from the clutches of Brahmanic casteism. These vows were administered on 14th October, 1056, by him. These 22 rules are nothing but negative and positive promises by which the new entrants to Buddhism take an oath to follow the Buddha and to save the movement from false propaganda. Buddhism did not accept the existence of God, soul and the division of society into castes while Brahmanism accepted all.

After the first conversion ceremonies at Nagpur and Chanda the third and biggest ceremony was to take place on 16 th December, 1956, in Bombay and it would have been

attended by double the number of followers from all over India. But alast it did not take place. The news of his untimely death in Delhi came as the greatest stock to his crores of followers and admirers all over the country as well as of the world. It was such a shocking news that all were bewildered and practically thrown into confusion.

They lost their bearing for a while. They knew not what to do, where to go and what to see. Their light, their Master, Inspirer was lost forever. How to continue his noble work was a question causing anxiety to one and all. When his body was flown to Bombay, the Venerable Ananda Kauslyayana also followed it from Delhi. The mammoth procession of mourners including lakhs of women was a historical one. No such huge funeral procession was ever witnessed by anyone in this city in the past. Throughout the route, the mourning masses chanted the Trisarana and thus followed the path shown by their greatest Emancipator.

The people who could not have a glimpse of their departed leader came on 7th December, 1956 from every nook and corner of the country and joined the procession which was taken out with the ashes from the burning ghat to Rajagriha, Dadar, Bombay. Before starting the procession the vast mourning crowd demanded conversion to Buddhism and it was carried out.

A portion of his ashes was brought to Delhi by plane on 12 th December 1956 and taken in procession through the main bazaars of the city, and kept for darshan by his followers and admirers at Ambedkar Bhawan, M.M. Road, New Delhi. Another conversion ceremony was organized on 16 th December, 1956, the thousands of his followers in Delhi were converted to Buddhism. It was followed by a ceremony in Meerut on 17 th December, 1956, when a few thousands of his followers converted themselves to Buddhism. Some portions of his ashes from Delhi were handed over to his followers at Agra (U.P). The ashes were kept in the Vihara at Chakkipet, Agra, which was opened by Basbasheb himself on 18 th March, 1956. Yet another conversion ceremony took place before the ashes of the Baba on January 13, 1957 in Agra.

The Venerables Sangharatna and Dharamarakshita of Sarnath performed the initiation ceremony. A number of Viharas were opened in the city and surrounding villages. During this month, there were a number of conversions in Bombay and other places. On 26 th January, 1957, more than 5 lakhs of people again gathered at Brabourne Stadium at Bombay and fulfilled the last desire of their emancipator under the auspices of the Bharatiya Bouddha Maha Sabha. This was attended by a number of Venerable Bhikkhus and was presided over by his only son, Shri Y.B. Ambedkar.

With a view to furthering the sacred cause of the revival of Buddhism, the emancipator established an institution known as the Bharatiya Bouddha Maha Sabha or Buddhist Society of India on 14 th October, 1956, at Nagapur. It has branches all over India.

The conversion movement was not started by Babasaheb Ambedkar within a day or two but was the result of his constant thinking, perseverance and practice of the path of Buddha by himself for year together. He gave at first a practical shape to his own thoughts by establishing the Siddhartha College at Bombay and the Milinda College at Aurangabad in 1946 and 1948 respectively under the supervision of the People's Education Society of India. He had a desire to start a Buddhist university and for this purpose he obtained land near Bangalore, donated by the Maharaja of Mysore. He was

planning and corresponding with the Buddhists to start this institution but his dream remained unfulfilled.

Conversions have been taking place all over the country since the lead given by the Babasaheb. Especially the Mahar Community which is known for its military services in the past has embraced Buddhism as a whole. Next to it in Uttar Pradesh lakhs and lakhs of Jatav-Chamars have followed the sacred path shown by their leader. I have already mentioned Agra. Next to it was Aligarh. Then came Ujjaini, Lucknow and Eta. In the South two conversions took place, one at Vellore and the other in Madras. The Punjab, the border State, did not lag behind. There also thousands of untouchables embraced Buddhism on 19 th June, 1958, in Jullundhaur District. Mysore State also witnessed a number of conversion i.e. at Hubli, Kolar, Bangalore and Chikkodi. It is estimated that up to date nearly 15 to 20 millions have embraced Buddhism. Not definite data could be given as these were mass conversions and it was not possible for anyone to maintain records. One can now meet Bhddhists all over India. Buddhism which was latent for more than 1,000 years in this country is visible now and the roots are becoming greener with the passage of time. Babasaheb himself said to the Buddhists of Burma in the year 1954 that the roots of Buddhism were not dry but they were still strong. It needed only a sprinkling of water. He proved it by embracing Buddhism himself and giving Diksha to lakhs of people on the memorable day. The flame which he lighted will burn forever. His followers are determined to go ahead against all odds and storms. It will not be out of place to mention here that since this movement started. Buddhists are the victims of caste tyrannies in many places. It is reported that Buddhists are boycotted and denied human honors. Efforts are being made by the Buddist leaders inside the Parliament and outside to stop this by bringing the unlawful acts to the notice of the Central and state Governments. Today or tomorrow all will embrace Buddhism.

(Reproduced from Sambhasha, Mahabodhi Centenary Commemorative Volume, published form Sri Lanka in 1991).

हार्दिक शुभकामना

शान्तिका महानायक गौतम बुद्धको
जन्म, सम्बोधिलाभ महापरिनिर्वाण प्राप्त
वैशाख पूर्णिमा 'स्वायाँ पून्ही'को
शुभ उपलक्ष्यमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

भैषज्य
वाशः पशः क्लिनिक
इनाचो, भक्तपुर-६

हार्दिक शुभकामना

शान्तिका महानायक गौतम बुद्धको
जन्म, सम्बोधिलाभ महापरिनिर्वाण प्राप्त
वैशाख पूर्णिमा 'स्वायाँ पून्ही'को
शुभ उपलक्ष्यमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

चन्द्रायन स्वीट्स
इताछेँ, भक्तपुर-१, फोन नं. ६६१००५०
Contact For
Varieties of Sweets, Lunch Boxes for different Kinds of ceremonies of Programs

जर्मनका एक बौद्ध विद्वान् डा. कार्ल साइडेनस्टूकर

रत्नसुन्दर शाक्य

२० औं शताब्दीको पूर्वाद्धको ३ दशकसम्म युरोपमा विशेषत: जर्मनमा पालि साहित्यको आधारमा बुद्ध-धर्मको व्यापक प्रचारप्रसार गर्ने व्यक्तिहरूमा एक प्रमुख हुनुहुन्छ- डा. कार्ल साइडेनस्टूकर (Dr. Kart Seidenstuecker) ।

उहाँको जन्म २३ मार्च १९७६ का दिन जर्मनको लिपजिग सहरमा भएको थियो । उहाँले आफ्नो प्रारम्भिक र माध्यमिक शिक्षापश्चात् उच्च शिक्षाको दौरानमा जर्मनको गोटिंगन, लिपजिग र हाल विश्वविद्यालयबाट प्राकृतिक विज्ञान, औषध विज्ञान र विभिन्न भाषाविज्ञान सम्बन्धी अध्ययन पूरा गर्नुभएको थियो ।

कार्ल साइडेनस्टूकरले केही समय प्रायग (Prague) को जर्मन विश्व विद्यालयमा त्यहाँका सुविख्यात भारततत्त्वविद् प्रोफेसर मोरीज विन्तरनित्ज (Prot. Mortiz Winter–Nitz. 1863-1937) को पनि शिष्य हुने मौका पाउनुभएको फलस्वरुप प्राच्यभाषा (orient Language) पूर्वीय भाषा अन्तर्गत सन् १९०२ देखि पालि साहित्यको पनि अध्ययन गर्ने मौका पाउनुभएको थियो ।

उहाँले पालि-बौद्ध साहित्यको विस्तृत अध्ययन-मनन गरे पश्चात् बुद्ध-धर्मको व्यापक प्रचार प्रसार गर्ने हेतु सन् १९०३ मै जर्मनमा पहिलो बौद्ध संगठनको रुपमा Deutscher Buddhistischer Missions Verein को स्थापना गर्नुभएको थियो । यसको अर्थ हो- Society for Buddhist Mission in Germany । यस संस्था स्थापना गर्नुभएको दुई वर्षपछि बर्लिनमा पनि उहाँले यसको शाखा स्थापना गर्नुभएको थियो । जसको नाम उहाँले "Buddhist Socity for Germany" को रुपमा राख्नुभएको थियो ।

कार्ल साइडेनस्टूकरले संस्था स्थापना गर्नुको साथै सन् १९०५ मा "Der Buddhist" नामक एक बौद्ध मासिक पत्रिकाको पनि सुरुवात गर्नुभएको थियो । यो नै पश्चिममा प्रकाशित पहिलो बौद्ध पत्रिका हो/यसै पत्रिकामा जर्मनका पहिलो स्थविरवादी भिक्षु ञानातिलोक महास्थविर (सन् १८७८-१९५७) को पहिलो कृति Das Wort des Buddha (The word of the Buddha) क्रमिक रुपमा विभिन्न अङ्कमा प्रकाशित गरिएको थियो ।

कार्ल साइडेनस्टूकरले पूर्व र पश्चिमका बौद्धहरूको सम्पर्क हेतु सन् १९११ को १ मईको दिन श्रीलंकामा स्थापित Mahabodhi Socity (स्थापना -३१ मई १८९१ इ.) को जर्मन शाखा लिपजिगमा स्थापना गर्नुभयो । यसको निम्ति उहाँले सन् १९०७ देखिनै आफ्ना सहकर्मी मित्रहरूसित सल्लाह गर्दै आउनुभएको थियो । शुरुमा यस जर्मन शाखाका प्रमुख (अध्यक्ष) सुप्रसिद्ध जर्मनी बौद्ध विद्वान फ्रेडरिक जिमरमन (Friedrich Zimmermann, 1851-1917) लाई नियुक्त गरिएको थियो । सचिव स्वयं कार्ल साइडेनस्टूकर नै हुनुभएको थियो ।

कार्ल साइडेनस्टूकरले यसको दुई वर्षपछि अर्थात् सन् १९१३ मा पालि बौद्ध ग्रन्थ 'उदान' को विषयमा शोध प्रबन्ध लेखी डाक्टरेर (P.H.D.) को उपाधि हासिल गर्नुभएको थियो । जर्मन भाषामा सो शोधको विषय यसप्रकार थियो -Das Udana Eine Kanonische Schritt des Pali, Buddhismus वा उदान-"पालि बौद्ध वाङमयको एक ग्रन्थ" ।

डा. कार्ल साइडेनस्टूकर सन् १९१६ मा केही समय Hamburg Museum Ethnology विभागमा सहायक पदमा नियुक्त हुनुभयो । त्यहाँ उहाँले पुरातात्विक सामग्रीहरू र दस्तावेजहरू सम्बन्धी काम गर्नुभएको थियो । सोही प्रसंग अन्तर्गत होला, उहाँले यसै वर्षमा वर्माको पगानस्थित आनन्द मन्दिरका बौद्ध आख्यानहरू भन्ने

पुस्तक लेखी प्रकाशन गर्नुभएको थियो । जर्मनी भाषामा सो पुस्तकको नाम थियो -'Die Buddha Legende in den Skulptren des Ananad Temple in Pagan ।'

उहाँले सन् १९१६ मै अन्य एक विशेष कृतिको पनि रचना गरी प्रकाशन गर्नुभएको थियो । जुन दक्षिणी बौद्ध-धर्म अर्थात् 'थेरवादी बौद्ध धर्म' को बारेमा लेखिएको थियो । जर्मनी भाषामा सो पुस्तकको नाम थियो - Seudbuddhistische Studien-1 । पछि उहाँले यसको दोस्रो खण्डको पनि रचना गर्नुभएको थियो तर अर्थाभावको कारण उक्त दोस्रो खण्ड पुस्तक उहाँले आफ्नो जीवन कालमा प्रकाशित गर्न सक्नुभएन ।

डा. कार्ल साइडेनस्टूकरले पालि साहित्यको रुपमा रहेको बौद्ध ग्रन्थहरू विशेषत: सन् १९१० देखि धराधर जर्मनी भाषामा अनुवाद एवं प्रकाशन गर्दै आउनुभएको थियो । उहाँको पहिलो अनुवादित पुस्तक "खुद्दक पाढ" थियो - जुन १९१० मै प्रकाशित भएको थियो । यसपछि क्रमश: उहाँले सन् १९२० मा उदान, सन् १०२२ मा इतिबुत्तक, सन् १९२४ मा सुत्तनिपात एवं विनयपिटक अन्तर्गत महावग्ग, चुल्लवग्ग र प्रतिमोक्षको जर्मनीभाषामा अनुवाद गरी जर्मनवासीहरूलाई आफ्नै भाषाबाट स्थविरवाद बुद्ध-धर्मको पूर्ण जानकारी दिन सफल हुनुभएको थियो ।

पालि भाषा मै बुद्ध-धर्म अध्ययन गर्न चाहने जर्मनीहरूलाई सहयोगार्थ उहाँले सन् १९१६ मा "Hadnbuch der pali sprache" अर्थात् 'पालि भाषाको हाते पुस्तक' नामक पालि व्याकरण कृति पनि लेखी प्रकाशित गर्नुभएको थियो ।

डा. कार्ल साइडेनस्टूकरको सबभन्दा लोकप्रिय पुस्तक हो- Pali Buddhismus in Uebersetzungen - Pali Buddhism in Translations अर्थात् 'अनुवादमा पालि बौद्ध ग्रन्थहरू । सन् १९११ मा प्रकाशित यस पुस्तकको दोस्रो विस्तृत रुपमा नै लेखी प्रकाशित गर्नुभएको थियो । यस पुस्तक स्थविरवादी बुद्ध-धर्मको एक सन्दर्भकोशको रुपमा नै रहेको थियो ।

डा. कार्ल साइडेनस्टूकरलाई बुद्ध-धर्म प्रचारप्रसारार्थ विशेष मद्दत गर्नुभएका एक प्रमुख व्यक्ति हुनुहुन्छ - जर्मनकै अन्य एक बौद्ध विद्वान डा. जार्जग्रीम (Dr. George Grimm, 1868-1945) । उहाँहरू दुवै जना मिली (संयुक्त रुपमा) कयौं बौद्ध धार्मिक एवं साहित्यिक गतिविधिहरू सम्पन्न गरेका थिए ।

सन् १९१९ मा डा. कार्ल साइडेनस्टूकरले डा. जार्जग्रीमद्वारा सम्पादित "Buddhistischer Weltspiegel" र "The Buddhist World - Mirror" नामक दुवै पत्रिकामा सह-सम्पादक भई आफ्नो लेखन क्षमतालाई विस्तृत गर्दै लानुभएको थियो । उहाँहरू दुवै जना मिली सन् १९२१ मा एक यस्तो बौद्ध सङ्गठनको स्थापना गर्नुभएको थियो जुन सङ्गठनमा आवद्ध भई कयौं व्यक्तिहरूले बुद्ध-धर्ममा आजीवन समर्पित भई धर्मको सेवा गरेका थिए । Uttingam Ammersee मा स्थापना गरिएको उक्त संस्थाको नाम हो - Altbuddhistische Germeinde अर्थात् Old Buddhist Community (प्राचीन बौद्ध समुदाय) । यस संगठनलाई पछि आएर डा. जार्जग्रीमका पुत्री मिसेज माया केलर ग्रीम, मायकस होप्पे मिसेज इमिली नथे, सिगर्ड सोवनवर्थ (Mrs. Maya Keller–Grimm & Max Hoppe Mrs. Emily Knolhe, sigurd Schoenwerth) आदिले निकै प्रगति गर्दै लगे ।

यसप्रकार डा. कार्ल साइडेनस्टूकर-एक सच्चा बौद्ध उपासकको रुपमा रही अनेक पालि ग्रन्थहरू जर्मन भाषामा अनुवाद गर्नुको साथै असंख्य लेख-रचनाहरू कयौं पत्र-पत्रिकाहरूमा प्रकाशित गरी कयौं भावी बौद्ध विद्वान व्यक्तित्त्वहरू प्रादुर्भाव गराउन सक्ने (प्रेरक) व्यक्तित्त्वको रुपमा रही ६० वर्षको उमेरमा २९ अक्टोवर १९३६ का दिन आफ्नो जीवन परित्याग गरेर जानुभएको थियो ।

सन्दर्भ

१) जर्मनीका एक दर्जन विशिष्ट बौद्ध विद्वानहरू
-भिक्षु अशोककीर्ति, 'शान्तिवन-स्मारिका'
वर्ष-१, अङ्क- १, वि.सं. २०६०, बु.सं. २५४७

२) The Western Contribution to Buddhism
–Williarm Peiris, Motilal Banarasidass, Ja wahar Nagar, Delhi–1973

३) Buddhism and Buddhist Studies in Germany
–Hans Woltgang Schumann
Internatione–5, Bonn–Bad Godesberg–1972

४) German Buddhist Writers
–Buddhist Publication Society, Kandy, Ceylon–1964

सुशासनका लागि बुद्ध धर्म

गंगा गोसाई
मैत्रेय युवा संघ, भक्तपुर

सरल भाषामा, सुशासन भन्नाले राम्रो शासन अर्थात राम्रो नियमले शासन गर्नु भन्ने बुझिन्छ । सुशासन भनेको राज्यले सम्पूर्ण जनतालाई आवश्यक सुख, सुविधा र समस्याहरूको निराकरण हेतु गरिने कार्य हो । सुशासनलाई अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा सम्पूर्ण जनताको हित र अधिकारका लागि गरिने कार्यहरू जस्तै कर न्यूनीकरण, भौतिक पूर्वाधारहरूको विस्तार, आर्थिक उन्नति आदि हुन् । राम्रा नीतिहरू निर्माण र कार्यान्वयन गरी सही निर्णय लिने प्रक्रियालाई सुशासन भनिन्छ । सुशासन एक राज्यका लागि हरेक पक्ष जस्तै: आर्थिक, भौतिक, भौगोलिक, ऐतिहासिक विकासका लागि आवश्यक छ । सुशासनले हरेक क्षेत्रमा सुधार र सुदृढीकरणहरू ल्याई सम्पूर्ण वर्ग, जाति, धर्म, सबैको उत्थान हुन्छ ।

शान्तिका अग्रदुत तथा एसियाको ज्योतिका रुपमा चिनिने महामानव गौतम बुद्धदारा प्राप्त ज्ञान नै बुद्ध धर्म हो । बुद्धधर्म भन्नाले भगवान बुद्धले आफूले प्राप्त गर्नुभएको ज्ञानलाई शिक्षाको रुपमा प्रचारप्रसार गरेको शिक्षा हो । सुशासन शब्द बुद्धधर्मसँग सम्बन्धित छ । भगवान् बुद्धको पालादेखि नै सुशासनको प्रयोग हुँदै आइरहेको छ । भगवान् बुद्धले सुशासनका कुराहरू थुप्रै उपदेश, जातकहरू तथा सुत्रहरूमा ल्याउनुभएको छ । जस्तै: महापरिनिर्वाण सुत्रको सात अपरिहानीय धर्म, दशराज धर्म, राजोवाद जातक, आर्य अष्टाङ्गिग मार्ग, चतुब्रम्ह विहार धम्मपद, पञ्चशील आदि ।

भगवान् बुद्धले धम्मपदको बुद्धवर्गमा निम्न गाथाद्वारा शासन पद्धति बारे भनिएको छ ।

'सब्ब पापस्स अकरण, कुसलस्स उपसम्पदा ।
संचित परियोदपने, एतं बुद्धानुशासन ॥'

अर्थात् : कुनै पनि पाप कर्म नगर्नु, कुशल कर्महरू गर्नु र चित्तलाई सधैं शुद्ध पार्नु, यही नै बुद्धको शासन हो । यस गाथामा शासन शब्दको अर्थ "अनुशासन" भनेर उल्लेख गरिएको छ । शासन गर्दा यदि यी अनुशासनका तीन नियमहरू पालन गरे शासक अवश्य सफल हुन्छ । यसैगरी अर्को गाथामा भगवान् बुद्धले विनय अर्थात नियम बारे बताउनुभएको छ ।

'विनयो नामो शासनस्स आयु ।'

अर्थात : विनय भन्नु नै शासनको आयु हो ।

हरेकलाई नियमको आवश्यकता परेझैं सुशासनलाई पनि नियमको आवश्कयता छ । सुशासन भनेको राम्रो नियमले शासन गर्नु भन्ने बुझिन्छ । राज्यद्वारा राम्ररी शासन कसरी चलाउने भन्ने बारे भगवान् बुद्धले भन्नुभएको छ । पाली शब्द "धम्मपस्सना" भन्नाले सुशासन भन्ने बुझिन्छ । "धम्म" भन्नाले नियम वा सद्‌गुण वा सत्यता र "पस्सना" भन्नाले शासन भनेर बुझिन्छ । एक सामाजिक सुधारकर्ता र राजनीतिक सोचकर्ताका रुपमा भगवान् बुद्धले शासनबारे पूर्वाधार निम्न कुरा भन्नुभएको छ ।

धम्म विनयुं. निर्वाण

१) धम्म : सत्य

२) विनय :आदर्श, नियम र व्यवहार

३) निर्वाण: राग, द्वेष र मोह आदि क्लेशबाट मुक्त हुनु

भगवान् बुद्ध बुद्ध हुनुभन्दा अगाडिको काल वा बोधिसत्वको समयमा सुशासनसँग सम्बन्धित धेरै प्रसंगहरू थाहा पाउन सकिन्छ । राजोबाद जातक अनुसार राजाहरू देशमा आफूले गरेको शासन व्यवस्थाबाट जनताहरू कति सन्तुष्टि छन् भनेर भेष बदलेर आफ्नो राज्यको सीमान्तसम्म घुमेर तथ्य थाहा पाउने परम्परा पनि थियो । यसैक्रममा दुई छुट्टाछुट्टै कोशल र काशी राज्यका राजाहरू त्यस्तै भेष बदलेर राज्यका जनताहरूको धारणा थाहा पाउने उद्देश्यले यस्तो गरेका थिए । यसबाट पहिला राजाहरू अर्थात शासकहरू आफ्नो शासन प्रणालीलाई लिएर कति संवेदनशील छन् भन्ने कुरा थाहा पाउन सकिन्छ ।

शासन गर्ने इकाईहरू विभिन्न तहमा देखिन्छ । जस्तै : नगरपालिका, वडा आदि । यो सँगै घरपरिवारमा पनि शासन गरिन्छ । शासनविना कुनै पनि गाउँपालिका, नगरपालिका, वडा वा घरपरिवार राम्ररी सञ्चालन हुँदैन । तर सबैलाई नियममा बाँध्ने काम तब हुन्छ जब एक सक्षम अनुशासित शासकले शासन गर्छ । नेतृत्व गर्ने वा शासन गर्ने शासकसँग निम्न ६ वटा नेतृत्व गुणहरू हुनु जरुरी छ ।

१. **क्षमा** : जुनसुकै परिस्थितिमा पनि समताभाव राखी त्यसप्रतिक्रिया नगर्ने हुनुपर्छ ।

२. **जागरिय गुण** : यथास्थितिबारे जानकारी अर्थात देशमा कुन ठाउँमा के भईराखेको छ भनी सही जानकारी हुनुपर्छ ।

३. **वीर्य** : देशको विकास कार्यमा सधैं उत्साहपूर्वक भाग लिने र साथसाथै समूह तथा संगठनलाई सही नेतृत्व गरेर उनीहरूलाई सही बाटोमा लाने उत्साह सधैं कायम राख्नुपर्छ ।

४. **संविभाग** : विभिन्न माध्यमबाट विभिन्न कुराहरू आउन सक्छन् । ती कुराहरूको बारे विचार नगरी हचुवातालमा नलिई त्यसको वास्तविकता के हो छुट्याउन सक्ने शक्तिको विकास हुनुपर्छ ।

५. **दयागुण** : कुनै एक वर्ग वा सम्प्रदायप्रति मात्र नभई समस्त देशका जनताप्रति मैत्री र सद्भावना उत्पन्न गरेको सधैं हित गर्न तत्पर भई राख्नुपर्छ ।

६. **इक्खना** : विभिन्न विषम वा प्रतिकुल परिस्थिति उत्पन्न भएतापनि त्यस कारणप्रति सजग हुनु र त्यसलाई राम्ररी विश्लेषण गर्न सक्नुपर्छ ।

माथि उल्लेखित गुणहरू एक शासकमा हुनु अत्यन्त जरुरी छ किनकि राज्यलाई कतातिर दोहोऱ्याउने भन्ने हात शासकमा भर पर्छ । शासक नै नराम्रो भइदिएको खण्डमा देशमा खण्डीकरण, अशान्ति, गरिवी, मूल्यवृद्धि इत्यादि कार्यहरू देखापर्छन् । बुद्ध शिक्षा अन्तर्गत सुशासन गर्न राजाहरूमा दशवटा गुणहरू हुन जरुरी छ भन्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । जसलाई दशराज धर्म भनिन्छ । दशराज धर्म भन्नाले सुशासनका लागि राजाहरू अर्थात शासकहरूले पालन गर्नुपर्ने दशवटा नियमहरू वा गुणहरू भन्ने बुझिन्छ । ती निम्न प्रकारका छन् ।

१. **दान** : आफ्नो सम्पति मात्र होइन, आफ्नो अधिकार पनि बाँड्ने हुनुपर्छ ।

२. **शील** : राम्रो आचरण भएको हुनुपर्छ र एउटा राम्रो उदाहरणका रुपमा अरुको अगाडि प्रस्तुत हुन सक्नुपर्छ ।

३. **परिच्चाग** : कुनै व्यक्तिको क्षमताको पहिचान गरी उसलाई सो अनुसार काम दिनसक्ने हुनुपर्छ ।

४. **पारदर्शिता** : पाखण्डपन नहुनु, आफूले जे भनेको छ, त्यही गर्ने हुनु, यथावादी, तथाकारी

५. **न्यायमा समानता** : न्यायधीशको रुपमा भूमिका निर्वाह गरी न्यायमा समानता दिने, धनी-गरिब, उच्च-निच्च आदि केही नहेरी न्याय दिनु ।

६. **काममा जागरुकता** : आफूले गर्ने जुनसुकै काममा जागरुक भएर पूरा उत्साह र उमंगसाथ गर्नु ।

७. **घृणा नगर्ने** : कसैलाई पनि घृणा नगर्ने, सबैले मनपराउँदा हुनु ।

८. **हिंसा नगर्ने** : आफूभन्दा कमजोर माथि हिंसा नगर्ने । नेतृत्व वा शासन गर्नेसँग एक प्रकारको शक्ति हुन्छ । तर शक्ति भयो भन्दैमा जथाभावी

त्यसको दुरुपयोग गर्नुहुँदैन । शक्तिशाली व्यक्तिहरूले बढी अकुशल कर्महरू गर्छन् भनेर भगवान् बुद्धले भन्नुभएको छ ।

९. **धैर्यता** : धैर्य गर्ने क्षमता हुनु, दया र क्षमाको भावना हुनु ।

१०. **बदला लिने भावना रहित** : कसैले आफूलाई नराम्रो गरेतापनि त्यसप्रति बदलाको भावना नहुनु ।

यी नियमहरू आज पनि देशमा सुख, शान्तिका लागि आवश्यक छन् । एक राम्रो शासकमा एक सम्प्रदाय वा समुह विरुद्ध भेदभावको भावना नराखी सबैलाई समान व्यहार गर्ने हुनु कुनै प्रति घृणाको भावना राख्नुहुन्न र हरेक नियमलाई पुष्टि गर्न सक्ने हुनुपर्छ । यसैगरी बुद्ध शिक्षामा सुशासनको प्रयोग दीघनिकायको महापरिनिर्वाण सुत्रको सप्त अपरिहानिय धर्ममा उल्लेख गरेका पाइन्छ । सत्त अपरिहानिय धर्म भन्नाले हानि हुनबाट बचाउने धर्म भनेर बुझिन्छ जसले व्यक्ति, समाज र देशलाई नै बचाउँ छ । अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा सप्त अपरिहानिय धर्म भन्ने कोही पनि वाहिरका मानिसले वा तत्वले हानी गर्न नसक्ने र सधैं मेलमिलाप गराइराख्ने धर्म हो । यी सात अपरिहानिय धर्म हुन् ।

१. राष्ट्रिय विकाससम्बन्धी सहमतिको लागि बराबर बैठक बोलाउने ।
२. एक आपसमा मेलमिलापको भावना राखी बैठक गर्नु र बैठकको निर्णयलाई सबै मिली कार्यान्वयन पनि गर्नु ।
३. अवैधानिक कार्य नगर्नु अर्थात् संविधानको उल्लंघन नगर्नु ।
४. अनुभवी वयोवृद्ध व्यक्तिहरूको शिक्षापद र रचनात्मक कुराहरूलाई सुनी सम्मान गर्नु ।
५. कुलकुमारीहरू महिलाहरू, बालबच्चाहरू, उपोगहरू र विरामीहरूप्रति कुकर्महरू नगरी उनीहरूप्रति उचित व्यवहार गर्नु ।
६. राष्ट्रको पुजनीय स्थानहरूको सम्मान गर्नु र पुजा सत्कारको संस्कारलाई लोप हुन नदिनु ।
७. पुण्य पाहुनाहरूको सम्मान र रक्षा गर्नु ।

यी सप्त अपरिहानिय धर्मको पालना गर्नाले देशमा सुख, शान्ति र समृद्धि छाउँछ । तर यसको पालना नगर्नाले ठूलो हानी वा क्षति व्यवहोर्नुपर्ने हुन्छ । यस धर्मलाई पालना नगर्नाले एक राज्य पतन भएको कुरा यहाँ उदाहरणको रुपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

भगवान् बुद्धको पालामा गङ्गा नदीको वारि र पारिपट्टि दुई राज्यहरू मगध र वैशाली थिए । वैशालीका लिच्छिविहरूको गणतन्त्रले सप्त अपरिहानिय धर्म पालन गरेका थिए । जसकारण भगवान् बुद्धले प्रशंसा गर्नुभएको थियो । त्यसकारण यस राज्यमा सुख, शान्ति र समृद्धिले छाएको थियो । तर यसमा मगधका राजा अजातशत्रुको नराम्रो दृष्टिका कारण उनीहरूबीच मतभेदको अवस्था वर्षकार ब्राम्हणद्वारा गराइयो । यस मतभेदका कारण उनीहरूको सप्त अपरिहानिय धर्म पालना गर्न छोडे र उनीहरूविच फुट भयो । यसरी उनीहरूबीच फुट भएपछि राजा अजातशत्रुले वैशालीमाथि आक्रमण गरे र विजय प्राप्त गर्‍यो । यसरी सप्त अपरिहानियक धर्म पालन नगर्नाले उनीहरूबीच प्रेम र सद्भावको सट्टा घृणा, ईर्ष्या आदि उत्पन्न भयो र एकअर्काको सहयोग गर्ने भावना पनि भएन । यसै कारणले गर्दा यस वैशाली राज्यको नै पटन भए ।

सुशासनका लागि शासकमा शीलको महत्त्व पनि रहेको छ । बुद्धको शिक्षामा मानव जीवनको जग वा मूलआधारको रुपमा पञ्चशीललाई लिइएको छ । आफ्नो दैनिक जीवन अरूलाई अहित हुने कार्य, नहोस भनी शर्तक हुन थप यस शीलको आचरण गरिन्छ । यस शीलको आचरणले आफू लगायत आफ्नो वरिपरिलाई पनि फाइदा गर्दछ । अप्रमादलाई अमृतपद भन्ने बुद्ध वचनलाई गौर गरेपनि यो शील पालन झन् महत्त्वपूर्ण भएको हामी पाउँछौ । शील पालनमा पुर्णताको महत्वलाई दर्शाउँदै भगवान् बुद्धले निम्न गाथा भन्नुभएको छ ।

'यो पाणमतिपातेति मुसावादञ्च भासति
लोकें अदिन्नं आदियति परदारञ्च गच्छति ।
सुरामेरयपानञ्च यो नरो अनुयुञ्जति
इधेवमेसो लोकस्मिं मूलं खणति अत्तनो ।'

अर्थात : - हिंसा, असत्यवादी, चोरीकाम, व्यभिचारी र मद्यपान गर्ने व्यक्तिले यसै लोकमा आफ्नो उन्नतिको जड उखेल्दछ । यसरी स्पष्ट रुपले भगवान् बुद्धले पंचशील पालनमा समग्रताको आवश्यकतालाई औंल्याउनु भएको छ । आध्यामिक विकास गर्नको लागि आवश्यक समाधि अभिवृद्धि गर्न पञ्चशीललाई आधारको रुपमा वा जगको रुपमा लिईएको र भौतिक विकासको लागि पनि नभई नहुने भएकोले पंचशीलको महत्व धेरै छ ।

यसैगरी सुशासनका लागी चतुब्रम्ह विहार पनि महत्व छ । चतुव्रम्ह विहार भन्नाले चार उत्तम मनुष्य गुण धर्म भनी बुझिन्छ । मैत्री, करुणा, मुदिता र उपेक्षा यी चार ब्रम्हविहार हनु । यहा ब्रम्ह शब्दको अर्थ उत्तम श्रेष्ठ वा दोष रहित हो 'विहार' शब्दको अर्थ बास गर्नु , बस्नु हो ।

यसैले व्रम्हविहार भनेको उत्तम श्रेष्ठ दोषरहित भएर बस्नु हो । व्रम्हहरूमा पनि यी गुणहरू हुन्छन् । यी गुणहरूले सम्पन्न भएर बास गर्ने हुनाले पनि चतुव्रम्ह विहार भनिएको हो । मैत्री भनेको द्वेषभाव र शत्रु भन्ने भावना त्यागेर सबैलाई मित्र सम्झनु हो । करुणा भनेको दु:खित सत्वप्राणीहरूप्रति दया राख्नु, दु:ख मुक्तिको कामना गर्नु हो । मुदिता भनेको प्राणीहरूको सुख समृद्धिमा प्रशन्न हुनु, सुखी हुनु हो । उपेक्षा भनेको सबै प्राणीहरूको आ-आफ्नो कर्म नै सम्पति हन् भनी प्राणीहरूप्रति मध्यस्थभाव (समभाव) राख्नु हो । यी चार गुणधर्महरू एक शासकमा हुनु अति जरुरी छ । अनि मात्र सुशासन सफल हुन्छ । जसका कारणले सबैतिर स्वच्छ, सुन्दर वातावरणको सृजना भई देशका जनताहरू आनन्दसित रहन सक्छन् ।

बुद्धको शिक्षा अन्तर्गतको आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग अर्थात मध्यम मार्गलाई पनि सुशासन गर्न एक मार्गदर्शनका रुपमा लिन सकिन्छ । कुनै कुरा बढी गर्ने र घटी गर्ने जस्ता अत्सित्वलाई सन्तुलनमा राखी आवश्यकता अनुसारको मात्रालाई अपनाउनु 'मध्यम मार्ग' हो । सुख, समृद्धि वा निर्वाण प्राप्तिका लागि भनेर दुष्कर तपस्या गरी शरीरलाई कष्ट दिनु र आमोद-प्रमोदमा लिप्त रही जीवन त्यसैमा धुलमिलाउनु दुवै 'अति' हुन् । अत : भगवान् बुद्धले यस 'अति' लाई छोडेर मध्यम मार्ग अपनाउनुभयो । यो व्यवहारिक सिद्धान्त जीवनको हरेक पक्षमा लागु हुन्छ । यस अन्तर्गत सम्यकृदृष्टि, सम्यक संकल्प, सम्यक वचन, सम्यक् कर्मान्त, सम्यक् आजीविका, सम्यक् व्यायाम, सम्यक् स्मृति र सम्यक् समाधि पर्छन् । यसलाई सुशासनको लागि चाहिने सन्तुलिन विचारहरूका रुपमा लिन सकिन्छ ।

बुद्ध शिक्षामा चारवटा अगतिद्वारा प्रेरित भई शासन गरेमा राम्रो हुँदैन भनी उल्लेख गरेको पाइन्छ । यसको वंशमा नपरी शासन गरेमा राम्रो हुन्छ । भनिन्छ चार अगति कुभावनाबाट बच्नुपर्छ । मतलब-

१. **छन्दागति** : लोभ, इच्छाको वंशमा परी काम गर्नुहुन्न, पक्षपाती बन्नुहुन्न ।

२. **देषागति** : देष र क्रोधको वंशमा परी व्यवहार गर्नुहुन्न ।

३. **भयागति** : दण्ड पाइएला भन्ने र धम्कीको वशमा परी भयको कारणलेपापकर्म गर्नुहुन्न ।

४. **मोहागति** : अज्ञानता र आशक्तिको वंशमा परी नराम्रो काम गर्नुहुन्न । यस्ता चार अगतिबाट दुर रहेर शासन गरेमा एक राज्य अवश्य समृद्ध हुन्छ । यसैगरी बुद्ध शिक्षा अन्तर्गत सुशासनका लागि खुद्दकनिकाय अन्तर्गत परपेतवत्थु र विमानवत्थुलाई पनि समावेश गरेको छ । यसमा ५१ सुत्रहरू छन् । जसमा नराम्रो कर्मका कारण राक्षसीहरूबाट गर्ने नर्कमा जन्मनुपर्ने कुराहरू उल्लेख गरेको पाइन्छ । यसरी गर्दा शासकहरूमानराम्रो काम गरेमा दुर्गतिमा जन्म लिनुपर्ने भएकालेनराम्रो काम गर्न पछाडि पर्छन् । त्यसैगरी विमानवत्थु भन्नाले विमान कथाहरू भनेर बुझिन्छ । विमानवत्थु एक पद्यसंग्रह हो जुनमा ८५वटा कथाहरू पाइन्छन् ।कथाहरू जीवनमा गरेका राम्रा कर्महरूका कारण मानिस स्वर्ग नामक विमानमा जन्म लिने कुरा उल्लेख गरेको छ । यसले शासकमा राम्रा कर्महरू गर्ने भावना जागृत गर्दछ ।

त्यसैगरी भगवान् बुद्धले कोशलका राजा प्रसेनजितलाई सुशासनका लागि उपदेश दिएको कुरा पनि उल्लेख गर्न चाहन्छु । कोशल राजाका मल्लिका

नामक रानी भगवान् बुद्धले उपदेश सुन्ने गथिन् । प्रसेनजित राजा पनि उपदेशका लागि गइरहन्थे । एकदिन रानी मल्लिकाले पुत्री पाएको खबर राजा प्रसेनजितलाई दिन आए तर राजा पुत्री भएको कारणले दुःखी भए किनकि उनलाई राज्य चलाउन एक पुत्रको चाहना थियो । यसबखत भगवान् बुद्धले महिलाहरूको पक्ष लिएर उपदेश दिनुभयो कि सबै पुत्र वा पुत्रीहरू बराबर छन् र हामीले जसलाई धेरै माया गर्छौं । त्यसबाट नै दुःख र पीडा पनि पाइन्छ । यस्तो कुरा बुझेर प्रसेनजित राजा प्रवाभित भई राम्ररी शासन गरे ।

भगवान् बुद्धद्वारा प्रतिपादित बुद्धधर्मको प्रभावले सुशासन गर्न सफल चक्रवर्ती अशोक सम्राटलाई एक उदाहरणका रुपमा लिन सकिन्छ । बौद्ध इतिहासमा कोही पनि राजा अशोक सम्राटलाई महानता र पांडित्यमा जित्न सकेका छैनन् । अशोक सम्राट युद्धमा भाग लिइ रहने प्रवृत्तिका थिए । कलिङ्ग राज्यसँगको युद्ध उनको अन्तिम युद्ध थियो । जसमा १,००,००० भन्दा बढी मारिए र यसबाट विरक्त भएर भगवान् बुद्ध कहाँ गए । भगवान् बुद्धको उपदेश सुनेपछि उनले बुद्ध शिक्षालाई सुशासनको क्रममा प्रयोग गरे । ती हुन् : सत्व्यवहार, अभ्यास, परोपकारी, भावनाको उजागर, कैदीहरूप्रति दयाभाव प्रदान गर्नु, सृष्टिको रक्षा, धार्मिक सहिष्णुताको प्रोत्साहन र विरामीहरूको सेवा जस्ता कार्यहरू गरे । यस्ता कार्यहरूका कारण उनले थुप्रै नाम कमाए । उनी अत : "अशोक एक महान्" का रुपमा चिनिन थाले ।

बुद्ध शिक्षा अन्तर्गतको सात आर्यधनलाई पनि सुशासनको साधनका रुपमा लिन सकिन्छ । यसमा श्रद्धा, शील, लज्जा, भय, श्रुत, त्याग र प्रज्ञा पर्दछन् ।

१. **श्रद्धा** : विश्वास गर्नु, अन्धविश्वास होइन
२. **शील** : राम्रो बानी बनाइराख्नु,
३. **लज्जा** : पापकर्म, अयोग्य कर्म गर्नमा लाज मान्नु
४. **भय** : असत्य र अयोग्य काम गर्नमा अरुले भन्ला, केही गर्ला भन्ने डर हुने स्वभाव
५. **श्रुत** : सुनी पढी जानेबुझेको हुनु, ज्ञानी हुनु ।
६. **त्याग** : कन्जुसी स्वभाव नहुनु
७. **प्रज्ञा** : विवेकवृद्धि । हो, होइन, राम्रो नराम्रो जान्न सक्ने विशेष बुद्धि ।

यसैगरी हाम्रो दैनिक जीवनयापन गर्न चाहिने गृहिविनय अर्थात गृहस्थीहरूले पालन गर्नुपर्ने नियमहरू पनि सुशासनको लागि आवश्यक छ । यसरी बुद्ध शिक्षाका थुप्रै कुराहरू सुशासनसँग सम्बन्धित छ ।

अहिले आधुनिक युगमा सुशासन भन्नाले एक सुसंगठित वा सरकारी प्रशासन हो जुन भ्रष्टाचारविहिन, सब्बल प्रविधियुक्त न्याय कानुनी प्रणाली, त्यसको उचित कार्यान्वयन र जनताको हित र कानुनी अधिकारमा आधारमा हुन्छ । यहाँ जनतालाई प्रमुख प्राथमिकता दिइ उनीहरूका प्रमुख आवश्यकताहर सर्वसुलभ मूल्यमा प्रदान गर्छ । आधुनिक सुशासनको सिद्धान्त अनुसार यसका आठवटा विशेषता छन् । ती हुन् :

१. **सहभागिता** : राज्य व्यवस्थामा देशका सम्पूर्ण जनतालाई निर्णय प्रक्रियामा सहभागी गराउनु ।
२. **कानुनी राज्य** : कानुनी शासनमा सबैलाई समान नियम लागु गर्नु सानालाई ऐन ठूलालाई चैन नुहुनु ।
३. **पारदर्शिता** : सरकारको आयत्यवमा जनतालाई पारदर्शिता ।
४. **उत्तरदायी** : जनताका चाहना र आवश्यकताहरप्रति उत्तरदायी भई कार्य गर्नु ।
५. **सर्वसम्मति** : सबैलाई मान्य हुने तबरले निर्णय गर्नु, आफूले चाहे जस्तो नभई जनसाधारणको भावनालाई पनि कदर गर्ने, जनताको भावनाको जानकारी लिन आफै जनतामाझ जाने ।
६. **समानता र समावेशीकरण** : सबै वर्ग, धर्म जातिलाई समान रुपमा सबैलाई निर्णय वा कानुनको कार्यान्वयन क्षेत्रमा समावेश गर्ने ।
७. **प्रभावकारिता** : दक्ष र प्रभावकारी शासकहरूमा परित्यागको भावना, सहनशीलता र आवश्यक परेमा तप गर्न पछि नपर्ने ।
८. **जवाफदेहिता** : गल्ती गरिएमा जिम्मा लिने गर्ने, गल्ती स्वीकार गरेपछि आफ्नो तवरबाट हुन नदिन र काम विग्रेमा वास्तविक दोषीलाई जिम्मेदार ठहऱ्याउने ।

माथि उल्लेखित विशेषताहरू बुद्ध शिक्षासँग सम्बन्धित रहेको छ । बुद्ध शिक्षामा सम्पूर्ण

विशेषताहरू पाइन्छ । बुद्ध शिक्षा पढ्नु नै सुशासन पद्धतिको लागि हो भनेर तलका कुराहरूबाट थाहा पाउन सकिन्छ ।

१. **सहभागिता** : सात अपरिहानिय धर्ममा सबैलाई एककृत गरी बैठक राख्ने र कार्यान्वयन गर्ने कुरा उल्लेख गरेको छ ।

२. **कानुनीराज्य** : कानुनी शासनमा शील, सदाचारको जीवनलाई प्रोत्साहन गरी सबैलाई समान कानुन बनाइएको छ ।

३. **पारदर्शिता** : यथाकादी तथाकारी भई काय् वाक र चित्तबाट सुचरित गर्ने कुरालाई प्रोत्साहन गरेको छ ।

४. **उत्तरदायी** : मैत्री, करणा, मुदिता र उपेक्षाको आधारमा जीवनयापन गरी अरुप्रतिथ उत्तरदायी हुने कुराको उल्लेख गरेको छ ।

५. **सर्वसम्मति** : जनताको राय बुझ्न दुई राज्य कोशल र काशीका राजाहरू भेष बदलेर जनतामाझ पुगेका थिए ।

६. **समनता र समावेशीकरण** : सारिपुत्र र मोद्गल्यायन जस्ता ब्राम्हणदेखि लिएर उपालि जस्ता नाउ पनि समावेश गरिएको थियो । महिलाहरूलाई पनि समावेश गरिएको छ । खेमा भिक्षुणीलाई "एत्तदग" भन्ने अग्रपद दिइएको, सारिपुत्र र मौदगल्यानलाई 'एतदग' भन्ने अग्रपद दिइएको, अपांग दासीहरू, सुनीति भन्ने कुचीकारलाई पनि समावेश गर्नुभएको छ । सबै जाति, धर्म, गोत्र, उच्च-नीच्च, सम्पूर्णलाई समान रुपमा समावेश गरिएको छ । भगवान् बुद्धको निम्न गाथाले समानताको कुरा बताउँछ ।

'न जच्चा बसलो होति, न जच्चा होति ब्राहमणो ।
कम्मना बसलो होति, कम्मना होति ब्राहमणो ।'

अर्थात् : जन्मले कोही नीच हुँदैन, जन्मले कोही ब्राम्हण हुँदैन । कामले नै नीच र उच्च (ब्राम्हण) हुन्छ ।

७. **प्रभावकारिता** : धर्मलाई प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाउन उपेदश गर्नुभएको छ । विमानवत्थुमा राम्रो कर्म गर्ने कुरालाई जोड दिइएको छ ।

८. **जवाफदेहिता** : विनयमा त्रुटि गरे त्यसै अनुसारको कारवाही गर्ने कानुन रहेको छ ।

यसरी माथिका पक्षहरूबाट हेर्दा आधुनिक सुशासनमा बुद्ध शिक्षाको महत्व अत्यावश्यक रहेको छ । बुद्ध शिक्षाले सैद्धान्तिक, नैतिक तथा व्यवहारिक सम्पूर्ण ज्ञान प्रदान गर्ने भएकोले यसको महत्त्व आजको युगमा निकै रहेको छ ।

अतः बुद्ध शासन नै सुशासन हो अर्थात् बुद्धको शिक्षालाई व्यवहारमा प्रयोग गर्नु नै सुशासन हो । बुद्ध शिक्षामा एक शासकमा हुनुपर्ने गुणहरू र सुशासनलाई चाहिने नियमहरू आदि इत्यादिबारे सम्पूर्ण उल्लेख गरिएको छ । सुशासनका लागि समाज विकास हुनु आवश्यक पर्दछ र यसका लागिबुद्ध शिक्षाले यसका पक्षहरूमा ठूलो योगदान पुऱ्याएको छ । जस्तै: सामाजिक, राजनीति, अर्थ, व्यवसाय, विज्ञान, मनोविज्ञान, शिक्षा आदि । यसैगरी सुशासनका लागि चाहिने व्यवस्थापकीय क्षमता पनि बुद्ध शिक्षाले बढाएको देखिन्छ । जस्तै: योजना बनाउने, संगन गर्ने, उचित व्यक्तिको नियुक्ति, निर्देशन दिने, समन्वय गर्ने, निर्णय दिने, नियन्त्रण गर्ने आदि । साथसाथै बुद्ध शिक्षाले श्रम व्यवस्थापन, गरिबी न्यूनीकरण, खाद्यान्न संकट, आर्थिक विकास, पूर्वाधार बिकास, जस्ता कार्यहरूमा पनि सहयोग गर्दछ । यी पक्षहरू पनि सुशासनका लागि आवश्यक छन् ।

देशको सम्रग विकास र उन्नति तथा त्यहाँका जनताहरूले सुख, शान्ति र सद्भावका साथ जिउनका लागि सुशासन अत्यन्त आवश्यक छ । अनि सुशासनका लागि बुद्ध शिक्षा अत्यावश्यक छ । सुशासनबुद्ध शिक्षामा अर्न्तनिहित छ । बुद्ध शिक्षाभित्र सुशासनकाकुराहरू आउँछन् । अतः सुशासन भन्नु नै बुद्ध शासन हो अर्थात बुद्ध धर्मको आयामहरू भित्र सुशासन पर्दछ ।

सन्दर्भ सामाग्रीहरू

शाक्य सुवर्ण, बुद्धधर्म र व्यवहार

मान्धर त्रिरत्न, आर्थिक सरोकार र बुद्धको शिक्षा

भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, धर्म जीवन जिउने कला

भिक्षु अश्वघोष, अमूल्य धन

भिक्षु अमृतानन्द, धम्मपद

An undertaking of Bhaktapur Municipality
KHWOPA ENGINEERING COLLEGE
Affiliated to Purbanchal University

RUNNING PROGRAMS

- Master in Earthquake Engineering (2 yrs.)
- M.Sc. in Urban Design & Conservation (2 yrs.)
- Bachelor in Civil Engineering (4 yrs.)
- Bachelor in Architecture (5 yrs.)
- Bachelor in Computer Engineering (4 yrs.)
- Bachelor in Electronics & Communication Engineering (4 yrs.)

An undertaking of Bhaktapur Municipality
KHWOPA COLLEGE OF ENGINEERING
Affiliated to Tribhuwan University

RUNNING PROGRAMS

- Bachelor in Civil Engineering (4 yrs.)
- Bachelor in Electrical Engineering (4 yrs.)
- Bachelor in Computer Engineering (4 yrs.)

For Details : Libali, Bhaktapur-2 | ☎ 977-1-5122094, 5122098 | Fax: 977-1-5122202, Email: khec@wlink.com.np | Website: www.khec.edu.np | www.khwopa.edu.np

महामानव गौतम बुद्धको जन्म सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण भएको वैशाख पूर्णिमाको शुभ दिवसको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण मानवजातिप्रति हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ।

बासु माध्यमिक विद्यालय

कालिघाट, ब्यासी भक्तपुर. ६६१५२५७,६६१९०१४,६६२०३००

शै.व. २०७५ को लागि नयाँ भर्ना खुल्यो ।

(बाल विकासदेखि कक्षा ९ सम्म

ऐ. विषय

कम्प्यूटर / गणित / लेखा / अर्थशास्त्र

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

महामानव गौतम बुद्धको जन्म सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण भएको वैशाख पूर्णिमाको शुभ दिवसको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण मानवजातिप्रति हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ।

फाइन अफसेट प्रेस

टुमचो, भक्तपुर-९, (मालपोट कार्यालय पछाडि)
मो.नं. ९८५१०६३२७५, फोन नं.६६१४४८३, Email: fop.bkt@gmail.com

अफसेट प्रिन्ट, फ्लेक्स प्रिन्ट, डिजिटल प्रिन्टिङ्ग, स्किन प्रिन्ट, कापी प्रिन्ट, ग्राफिक डिजाइन तथा अन्य सेवाहरुको लागि सम्पर्क गर्नुहोला ।

गोपीदाइया लुमन्तिस

'बौद्ध धर्म' शाक्य व वज्राचार्य पिनिगु नीजि धर्म ख: धायगु विच भीगु समाजया दुने च्वंपु शिक्षित वर्ग पिनिगु दथिनं द:गु जुयो च्वना। थ्व हे खाँयाता मनन याङ वि.सं २०६६ साल बैसाख २७ गते पासापिनि छगू मुँज्या जुला। थ्व मुँज्याय् भाजु गोपीदाई उपस्थित जुयो दिल। वयक बुद्धया उपदेशं प्रभावित जूम्हा छम्हा समाज सेवी जुयो च्वना। वयक्लं बुद्ध धर्म गुर्जु पिनिगु जक मखु। विश्वया मानव जातिया धर्म ख: धाय्दिल। थ्व विषयलय मुँज्याय् उपस्थित जुयो दिउपूँ पासापूँ अनभिज्ञ ख:।

स्व. गोपीकृष्ण प्रजापति

त:हाकगु सल्लाह लिपा बौद्ध दर्शन व धर्म विषयलय अध्ययन यायेमगु आवश्यक खान। थ्व आवश्यकता पूवांकेया निंतिं छगू संस्था निस्वाये मगु विच पासापिसं प्वंकदिल। अले संस्था निस्वायेया निंतिं बौद्ध विद्वान भाजु रत्नसुन्दर शाक्यजु स्वापू तयेगु ज्या जुल। वयक्या सल्लाह काथं बौद्ध दर्शन अध्ययन समाज गठन जुल। गोपीदाइ थ्व समाजया संस्थापक सदस्य ख:। भीगु अध्ययन समाज गठन जुये धुंक बौद्ध शिक्षाया निंतिं भिक्षु अश्वघोषं च्वयो विज्यागु साफूत पालंप ब्वनेगु ज्या न्हयात। गोपीदाईनं थ:के द:गु बौद्ध साहित्य छगू नेगू अध्ययन समाजय् बिये हल।

बौद्ध साहित्य अध्ययन यायेगु ज्या: संस्थापक अध्यक्ष भाजु ज्ञान बहादुर न्याइच्याइया नापा नापां मेपुँ दुज:पिसं नं यात। बौद्ध शिक्षाया महासागरं छफूति न्यफुति ना कायेगु ज्या अध्ययन समाजं यात।

अध्ययनमा विषयलय गोपीदाईनं बराबर धायो दिइगु लुमांसे व- "बौद्ध शिक्षाया अध्ययनजक मखु व्यवहारे लागु यायेम। थ्व व्यवहारिक शिक्षा ख:।" बुद्धया उपदेशयाता व्यवहारे मछ्यूसिं मात्र बुद्धयाता पूजा यायेवं बौद्ध मार्गी जुइमखु धायगु खाँ अध्ययन समाजया दुज: पिसं थुइकल। थ्व गोपीदाईया प्रेरणा ख:। छन्हू बौद्ध दर्शन अध्ययन समाजया मुँज्याय बौद्ध साहित्यक पत्रिका छगू प्रकाशित यायेमगु बिच: पिज्वल। थ्व विचयाता गोपी दाइनं अतिकं लय्तासे समर्थन याङ धायदिल। -'यदि बौद्ध साहित्यिक पत्रिका पिकायेगु ख:सा पत्रिकाया निंतिं छगू लाखदां जिं ग्वाहालि याये।' सकल दुज:त लयताल। वयकलं छगु लाखदां बियो दिल। मेपुँ दुज: पिसं नं फयांफको आर्थिक ग्वाहालि यागुलिं १ लाख व २० हजार दां भक्तपुर फाइनान्सय् जम्मा जूवान। पत्रिका प्रकाशित यायेगु निश्चित जुल। बौद्ध विद्वान भाजु रत्न सून्दर शाक्यजुं लेख-रचना या ग्वाहालि यायेगु वचन बियो विज्यात।

बौद्ध दर्शन अध्ययन समाजया दुज: भाजु उध्दव सुजखुया सम्पादने बौद्ध साहित्यक पत्रिका अर्हत् त्रैमासिक पिदाने फत।

थ्व लसताया खाँ ख:

थ्व अर्हत पत्रिका प्रकाशित मजुइ धक अपो पीर कयो दिइम्हा गोपीदाइ ख:। वयकलं ग्राहक त दयेक विज्ञापन संकलन यायेगु ज्या: जिम्मा कायो दिल। अथेंतुं थ:गु व्यक्तिगत ज्या: त्व:त लिमलाक जुइपुँ दुज: त मध्ये समाजया वर्तमान नायो भाजु बालमुकुन्द बासुकला जु नं ख: बौद्ध दर्शन अध्ययन समाज व अर्हत त्रैमासिक पत्रिकाया थामा गोपी कृष्ण प्रजापती ख: धाय्गु भीस लुमांके मज्यू।

अर्हत पत्रिका निरन्तरता बियो च्वने फ:सा गोपीदाई भीगु हने न्हयावलें दैगु विश्वास याये। ब्वंमि पासापुं। अर्हत पत्रिकाया निंतिं करिब ५ लाख दां खर्च जूल। विज्ञापनया भरं प्रकाशित जुयो च्वंगु पत्रिकाया मू पूँजी थौं घ: लात। अर्थात माखा सिइगु अवस्थाय् थ्यन्। थ्व दु:खया खाँ ख:। अर्हत त्रैमासिक पत्रिका निरन्तर प्रकाशित याये फसा गोपीदाईया आजु पूवानि।

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

शान्तिका महानायक गौतम बुद्धको जन्म, सम्बोधिलाभ महापरिनिर्वाण
प्राप्त वैशाख पूर्णिमा 'स्वायाँ पून्ही'को शुभ उपलक्ष्यमा
हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

श्री नवदुर्गा टेण्ट हाउस एण्ड क्याटरिङ्ग सर्भिस

महाकालीस्थान, भक्तपुर, फोन नं. ९८५१०७०४७० (दिनेश खत्री), ९८४१४०१६८४

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

महामानव गौतम बुद्धको जन्म सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण भएको
वैशाख पूर्णिमाको शुभ दिवसको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण मानवजातिप्रति
हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ।

शाक्य इन्जिनियरिङ्ग

भक्तपुर

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

महामानव गौतम बुद्धको जन्म सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण भएको
वैशाख पूर्णिमाको शुभ दिवसको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण मानवजातिप्रति
हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ।

विनायक फास्ट फुड

कमलविनायक, भक्तपुर

गतिविधि

"मैत्रेय युवा संघको वार्षिक उत्सव"

बाल, युवा तथा विद्यार्थी वर्गमा बुद्धशिक्षाको माध्यमद्वारा चेतना जगाउने र समाजमा रहेको अन्धपरम्परा, विकृति सुधार गर्दै लाने उद्देश्य राखेर स्थापना भएको मैत्रेय युवा संघको २१ औं वार्षिक उत्सव भक्तपुरको थथुवहीमा सम्पन्न भयो। पञ्चशील ग्रहण गर्दै सुरु भएको उक्त कार्यक्रममा अतिथिहरूको आसन ग्रहण पछि दिवंगत **धम्मपाल महास्थविर**को सम्झनामा भिक्षु पियरत्न भन्तेबाट छोटो परिचय सहित मौनधारण तथा मुनिविहारका कर्णबहादुर बासीको सम्झनामा पनि श्रद्धाञ्जली व्यक्त गरियो। संघको वार्षिक उत्सवको प्रमुख अतिथि पञ्ञासार भन्तेले गर्नुभएको थियो। हाल परियित्ति माध्यमबाट विद्यार्थीहरूमा नैतिकता जगाउने उद्देश्यका साथ स्थानीय पाठ्यक्रममा परियत्ति शिक्षाको नैतिक शिक्षा समावेश गर्नेसम्बन्धी भक्तपुर नगरपालिकामा पेश भएको प्रस्तावबारे सुलोचना कोजुले जानकारी दिनुभयो। यस कार्यक्रममा तिर्थराज बज्राचार्यले परियत्ति शिक्षाको महत्त्वबारे आफ्नो विचार व्यक्त गर्नुभयो भने परियत्ति शिक्षा सञ्चालन गरिरहनुभएमा सन साइन ई. स्कूलका पुण्य ढकाल, एभरेष्ट ई. स्कूलका सलिना बज्राचार्य र इजिपायोनियर स्कूलका विजय ध्वँजुले आ-आफ्नो विद्यालयमा भइरहेको परियत्ति गतिविधि र त्यस्को प्रभावबारे जानकारी दिनुभयो। परियत्ति शिक्षालाई प्राथमिकता दिएर आयोजना भएको यस वार्षिक उत्सवमा ञाणवती गुरुमाँले परियत्ति शिक्षामा ध्यान अभ्यासले हामीलाई पटिवेध अवस्थामा पुऱ्याउने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो । उक्त कार्यक्रममा सत्यलक्ष्मी रञ्जितले स्वागत भाषण र प्रमिला धुख्वाले संघको वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो।

मुनि विहारका अर्जुन भन्तेले परियत्ति शिक्षालाई व्यवहारमा लागू गरी चरित्र सुधार भयो भने यस्को प्रभाव समाजमा दिगो हुने विचार व्यक्त गर्नुभयो साथै संघलाई आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने श्रद्धालुहरूलाई कृतज्ञतासहित चैत्य उपहार पनि प्रदान गर्नुभएको थियो। उक्त कार्यक्रममा रत्नायन परिवारको तर्फबाट दानमाया शाक्यले रु. ५१,०००।- संघको लागि सहयोग पनि दिनुभयो। परियत्ति शिक्षालाई निरन्तर अगाडि बढाउनको लागि शुभकामना मन्तव्य दिने क्रममा सविता धाख्वा र प्रमुख अतिथि पञ्ञासार भन्तेले संघको प्रयासलाई सफलता मिलोस् भनी कामनाको साथै पाठ्यक्रमा सुधार गर्दै लाने कुरामा परियत्ति परिषद् सकारात्मक भएको व्यहोरा पनि व्यक्त गर्नुभयो।

कार्यक्रमको अन्तमा मैत्रेय युवा संघका अध्यक्ष संचित बुद्धाचार्यले सम्पूर्ण सहभागीहरूलाई धन्यवाद दिँदै प्राप्त सल्लाह सुझावहरूलाई ग्रहण गरी परियत्ति शिक्षालाई प्रचारप्रसार गर्दै लाग्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नुभएको थियो।

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

महामानव गौतम बुद्धको जन्म सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण भएको **वैशाख पूर्णिमा**को शुभ दिवसको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण मानवजातिप्रति हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ।

प्रो. धिरेन्द्र राज शाक्य मो.नं. ९८४१२९९९१४ / माणिक राज शाक्य मो.नं. ९८४१६९२५१४

डि.एम. शाक्य सुनचाँदी गहना पसल

कमलविनायक, भक्तपुर-१०, फोन नं. ६६१४२४४ (पसल), ६६१३०९० (निवास)

शान्तिका महानायक गौतम बुद्धको जन्म, सम्बोधिलाभ महापरिनिर्वाण
प्राप्त वैशाख पूर्णिमा 'स्वायाँ पून्ही'को शुभ उपलक्ष्यमा
हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

विजय पद्म ज्यासः

इनाचो, भक्तपुर-७, फोन नं. ६६१३८८८

प्रो. कृष्णगोपाल शिल्पकार
मो.नं. ९८४१४७२९५९

प्रो. शिवराम शिल्पकार
मो.नं. ९८४१६१०१६२

२५६२ औं बुद्ध जयन्तिको

उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण नेपालीहरुमा मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ ।

DATTATRAYA WOOD CARVING CENTRE

Tachapal-9, Bhaktapur, Ph: 6617048

अदर अनुसार झ्याल, सँझ्याल, बुट्टादार ढोका तथा विभिन्न थरिका काठबाट बनेका सामानहरू
आवश्यक परेमा हामीलाई सम्झनुहोस् ।

२५६२ औं बुद्ध जयन्तीया लसताय् सकल नेपामि पिन्त भिन्तुना !

श्री रत्न ज्यासः पसः

तौलाछेँ, भक्तपुर, मो. ९८४१४७७१२२

यहाँ अर्डर बमोजिमका सुनचाँदीका गरगहनाहरू बनाउनुका साथै
विभिन्न राशीका पत्थरहरू पनि पाइन्छ ।

२५६२ औं बुद्ध जयन्तिको

उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण नेपालीहरुमा मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछ ।

प्रोपाईटरः दिपानन्द बज्राचार्य

डि.एन टेलर्स

इताछें, मिनिबस पार्क-१, भक्तपुर, फोन नं. ६६१३१६५ (पसल), ६६११८२२ (घर) मो.नं. ९८५१०९७९३५

मौसम अनुसारको नयाँ आकर्षक डिजाईनका उच्च स्तरीय सर्टिङ्ग सुटिङ्ग टेलरिङ्गको साथै सम्पूर्ण स्कूल तथा कलेजका
ड्रेस कपडाहरू तथा तयारी शुटहरू उपलब्ध छ ।

हार्दिक शुभकामना

२५६२ औं बुद्ध जयन्तीको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण अभिभावक, विद्यार्थी, शिक्षक, शिक्षिकालगायत शिक्षाप्रेमी महानुभावहरूमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

चैत्यराज शाक्य
अध्यक्ष
विद्यालय व्यवस्थापन समिति

बाल विकास इङ्गलिश सेकेण्डरी स्कूल

लिवाली, भक्तपुर, फोन नं. ०१-५१२२२२३, ०१-५१२२०८९

जि.प्र.का., भक्तपुर द.नं. १२६/२०६९/७०

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

नयाँ वर्ष २०७५ तथा

महामानव गौतम बुद्धको जन्म
सम्बोधिलाभ तथा महापरिनिर्वाण भएको
वैशाख पूर्णिमाको शुभ दिवसको
उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण अभिभावक, विद्यार्थी,
शिक्षक, शिक्षिकालगायत शिक्षाप्रेमी
महानुभावहरुमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछ।

एभरेस्ट स्कुल परिवार

मिबाछैं-१५, भक्तपुर, फोन ६६११२११, ६६१६८७७
Email: everest_edu@yahoo.com
Helpline : 1618016611211